

Šentrupert

Glasilo Občine Šentrupert

Leto: XXII./4
zima 2020

Glasilo izhaja štirikrat letno
Za občane Občine Šentrupert brezplačno

Kaj smo naredili v letih 2019 in 2020? 6

Ob smrti prvega častnega Šentruperčana Jožeta Freliha:
"Kljub vsem preizkušnjam imam življenje rad" 12

Župnijska cerkev v Šentrupertu na Dolenjskem -
nova monografija o mali vasi z veliko cerkvijo in izjemno zgodovino 26

Županov uvodnik

*Spoštovane občanke,
spoštovani občani!*

Božični, državni in novoletni prazniki so pred nami, pa tudi zimska številka našega občinskega glasila Šentrupert. V njej je kopica novosti iz naše občine, nekaj veselih in tudi žalostnih novic, saj smo se 8. novembra poslovili od našega prvega častnega občana. Za vedno nas je zapustil gospod Jože Frelih, zagotovo osebnost, ki je zapisana med očake v šentruperski zgodovini.

Drugi val pandemije koronavirusa je ponovno ugasnil družabno življenje in omejil naše druženje, a mislim, da se vsi zavedamo pomembnosti spoštovanja ukrepov za zaježitev širjenja okužbe. V občini dosegamo zelo visoko raven okuženosti (tik pred zaključkom redakcije je višja od 2000 okuženih na 100.000 prebivalcev). Ta mednarodni kazalec nas uvršča, tako kot celo Slovenijo, na vrh lestvice na evropski celine, kar je zelo zaskrbljujoče. Upamo, da se bo krivulja končno in postopno usmerjala navzdol. Osnovna šola je morala zapreti vrata. Želimo si, da bi se vsi otroci lahko čim prej vrnili v šolske prostore, da bi pouk spet potekal v živo. Enako pričakujemo za vse druge trgovske in družbene dejavnosti. Skoraj ni občana, ki komaj ne čaka, da se usede s prijatelji na kavico ali kupico cvička.

V zadnjih treh mesecih je občina naredila kar velike korake, še posebno pri odpisovanju zadolževanja. Glavne aktivnosti so bile:

1. Prodano je bilo JP Energetika Šentrupert d.o.o. za 1.001.000 evrov. Kupec in novi lastnik, ki je ponudil najvišjo kupnino, je bila družba Eko-toplota energetika d.o.o. Podjetje je prevzela 16. oktobra in želimo, da bo pri opravljanju gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplotne in električne energije zelo uspešna.
2. Poplačano je bilo malo manj kot 1,1 milijona evrov dolgoročnih kreditov pri banki BKS, ki so bila sklenjena v letih 2017 in 2018.
3. Prejeli smo odločbo Službe vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko za sofinanciranje investicije »Komunalnega opremljanja Obrtne Cone Šentrupert« za farovškimi hribom, ki je bila ocenjena v višini 950.000 EUR. Prejeli bomo 584.699,09 EUR nepovratnih sredstev, ostalo pa zagotovili iz lastnega proračuna. Dela so se že začela.
4. Pošta Slovenije je izbrala Javni zavod Dežela Kozolcev za pogodbeno pošto 8232 Šentrupert. S 4. januarjem 2021 naj bi se poštne storitve izvajale na novi lokaciji v Deželi Kozolcev.
5. Predlog proračuna za leto 2021 je bil v javni razpravi in pričakujemo, da bo sprejet še v tem letu. Predlog

proračuna je razvojno in investicijsko naravnano – prihodnje leto je načrtovanih veliko naložb v komunalno infrastrukturo in tudi v kulturne objekte. Zagotovljen je denar za družbene dejavnosti in za tekoče poslovanje občinskih organov. Proračunski primanjkljaj se bo pokrival s kratkoročnimi posojili, če bo to dejansko potrebno, izključno za izvedbo investicij.

6. S sosednjo Občino Mokronog-Trebelno smo se lotili obnove LC 425320 Puščava-Hrast-Pijavice. Na šentruperskem odseku LC425321 smo uredili cesto in obnovili most pod cesto, pri katerem so bili temelji popolnoma spodkopani.
7. Saniran je bil plaz na Veseli Gori, obnovili bomo odsek JP 927628 od začetka plazu do priključka na LC 425332 pri Škrljevem, pri tem pa razširili cesto za en meter.

Veliko dela nas čaka po novem letu. Pridobitve bodo dobre za občane. Pripravljamo prostorske akte za ureditev južne in severne obvoznice, za priključitev nove mirnske obvoznice na državno cesto RI-215, za krožišča v Slovenski vasi in Prelesju in za cestne odseke, ki so nujno potrebni rekonstrukcije ali obnove. Načrtujemo obnovo kulturnega doma in sanacijo Barbove graščine, da bodo imeli vsi, ki bodo želeli ustvarjati na kulturnem področju, primerno urejene prostore.

V glasilu boste lahko prebrali precej informacij o narejenem v prvi polovici mandata in o načrtih za drugo polovico. Letos zaradi koronaukrepov ni bilo zбора občanov, bomo pa to prakso nadaljevali v prihodnjem letu takoj, ko bodo razmere to dopuščale.

Tudi tokrat pa boste lahko v glasilu prebrali mnogo zanimivega. Posebej priporočam članek o monografiji o našem najpomembnejšem spomeniku, ki je praznoval 500 let posvetitve. Uradno praznovanje je zaradi omejitve druženja predstavljeno na občinski praznik v letu 2021. Knjigo, ki jo je uredil in katere soavtor je dr. Robert Preskar, lahko kupite v Deželi Kozolcev.

Še naprej ostanimo previdni zaradi koronavirusa in odgovorno sledimo navodilom in ukrepom, ki jih priporoča Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki jih redno objavljamo tudi na spletni strani občine.

Vsem občanom in bralcem glasila ŠENTRUPERT želim blagoslovljene božične praznike, praznični dan samostojnosti in enotnosti ter še posebno veliko zdravja, veselja in uspeha v novem letu 2021.

Andrej Martin KOSTELEČ, župan

Beseda urednice

Dragi bralci in bralke,

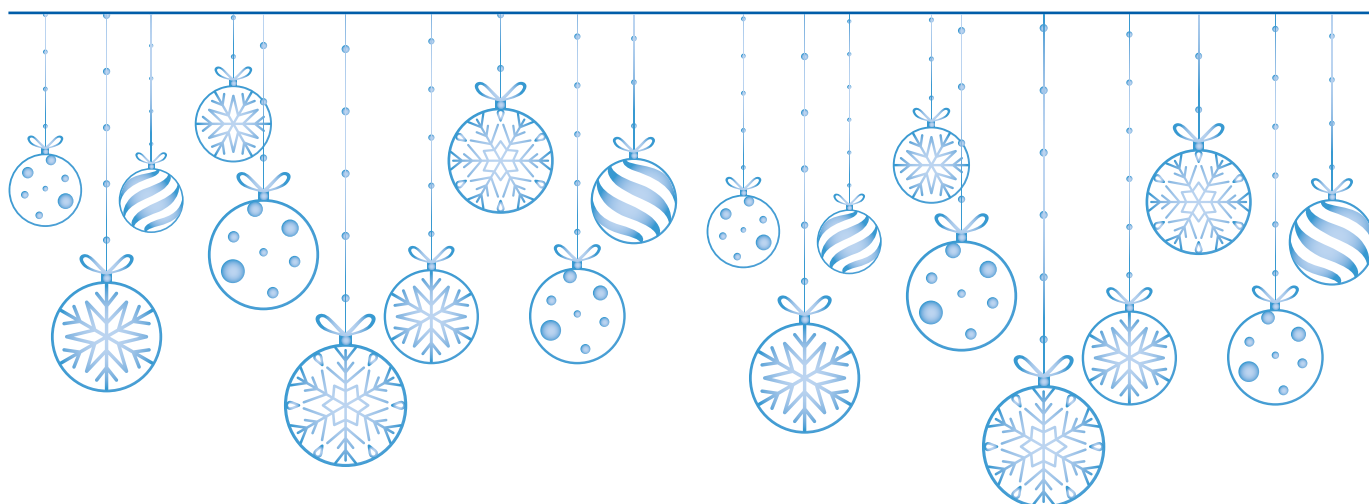
pravijo, da nam za leto 2021 ni treba delati novih načrtov, ker sušimo tiste, ki so nam v 2020 padli v vodo.

Kakorkoli že obrnemo, je bilo leto res sila nenavadno, drugačno, na trenutke (pre)polno negotovosti in strahu, in prav zato močno verjamem, da za novo leto snujemo mirnejše čase, ki bodo bolj naklonjeni iskrenemu druženju, prireditvam, živahnemu društvenemu utripu. Ta - razumljivo - manjka tudi v tej številki glasila, ki pa pred prazniki vseeno prinaša predvsem vesele in pozitivne zgodbe, kot je ta o 500-letnici posvetitve župnijske cerkve v Šentrupertu in 110-letnici knjižničarske

dejavnosti v kraju. Živahno je tudi v šoli, čeprav na daljavo. V posebnem zapisu so strnjene misli ob slovesu od izjemnega človeka odprtega duha - Jožeta Freliha.

Dragi Šentruperčani in Šentruperčanke, želim vam čarobne praznike, v letu 2021 pa dovolj energije za vse izzive, ki nam jih bo prineslo leto, kanček sreče in predvsem veliko zdravja.

urednica Petra Krnc Laznik

Realizacija proračuna od januarja do oktobra 2020

V tabeli na strani 4 je predstavljena je realizacija občinskega proračuna od januarja do oktobra letos, vključena pa je tudi primerjava z rebalansom proračuna, ki je bil sprejet konec septembra. Med prihodki je občina v 89,3% realizaciji, kar pomeni, da bomo do konca leta dosegli zastavljeni cilj. K temu pripomorejo še posebno nedavčni in davčni prihodki, do konca leta pa pričakujemo še priliv transference prihodkov iz državnega proračuna na podlagi 23. člena ZFO.

Med odhodki smo dlje od cilja, in sicer je realizacija šele pri 62,4 %. Najverjetneje ne bomo realizirali vsega, kar smo predvidevali. V zadnjem delu leta bo plačanih še precej tekočih in investicijskih odhodkov, nekatere aktivnosti pa so se prestavile na naslednje leto oziroma bodo računi zapadli šele v naslednjem letu.

Za odplačilo domačega dolga smo porabili več sredstev, kot jih je bilo predvidenih v proračunu, in do konca leta

bo ta znesek presegal prvi milijon evrov. Večji del teh sredstev je iz naslova kupnine za JP Energetika Šentrupert d.o.o., ki so bili v osnovi namenjeni odplačevanju dolga.

Andrej Martin KOSTELEČ

Realizacija proračuna v obdobju januar-oktober 2020

Zap. št.	kto	Bilančna postavka	rebalans proračuna 2020	realizacija jan.- oktober	indeks real./pror.
I.		PRIHODKI SKUPAJ (A+B)	3.735.399,91	3.336.873,67	89,3
A)		TEKOČI PRIHODKI (70+71+72+73)	3.495.670,12	3.314.679,05	94,8
1.	70	Davčni prihodki (a+b+c+č)	2.348.370,12	2.181.568,99	92,9
a)	700	Davek na dohodek in dobiček-dohodnine	1.869.000,00	1.717.760,00	91,9
b)	703	Davki na premoženje (premičnine,nepremičnine,dediščine..)	398.590,12	370.013,98	92,8
c)	704	Domači davki na blago in storitve(posebne stor.;drugi davki)	80.780,00	84.549,15	104,7
č)	706	Drugi davki in prispevki	0,00	9.245,86	
2.	71	Nedavčni prihodki (a+b+c+č+d)	1.147.300,00	1.133.110,06	98,8
a)	710	Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja (obresti)	1.045.476,00	1.033.315,32	98,8
b)	711	Upravne takse in pristojbine	3.100,00	3.310,16	106,8
c)	712	Globe in druge kazni	22.200,00	24.218,40	109,1
č)	713	Prihodki od prodaje blaga in storitev	1.524,00	4.649,03	
d)	714	Drugi nedavčni prihodki	75.000,00	67.617,15	90,2
3.	72	Kapitalski prihodki (a+b)	0,00	0,00	
a)	720	Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0,00	0,00	
b)	722	Prihodki od prodaje zemljišč in neopredmetenih sredstev	0,00	0,00	
4.	73	Prejete donacije (a+b)	2.200,00	100,00	0,0
a)	730	Prejete donacije iz domačih virov (nepovratna sredstva!)	2.200,00	100,00	
b)	731	Prejete donacije iz tujine	0,00	0,00	
B)		TRANSFERNI PRIHODKI (74)	237.529,79	22.094,62	9,3
a)	740	Prejeta sredstva iz državnega proračuna	237.529,79	22.094,62	9,3
b)	741	Prejeta sredstva iz drž.prorač. iz sredstev proračuna EU	0,00	0,00	
II.		ODHODKI SKUPAJ	3.115.589,56	1.942.806,17	62,4
A)		TEKOČI ODHODKI	1.263.011,61	892.198,50	70,6
a)	400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	226.997,17	162.341,93	71,5
b)	401	Prispevki delodajalcev za socialno varnost	35.064,66	26.167,05	74,6
c)	402	Izdatki za blago in storitve (dobavitelj)	915.849,78	665.331,78	72,6
č)	403	Plačila domačih obresti	53.000,00	18.677,93	35,2
d)	409	Rezerve	32.100,00	19.679,81	61,3
B)		TEKOČI TRANSFERI	1.071.430,04	803.319,22	75,0
a)	410	Subvencije	9.133,30	5.133,30	56,2
b)	411	Transferi posameznikom in gospodinjstvom	671.760,00	527.633,38	78,5
c)	412	Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	27.391,46	18.929,13	69,1
č)	413	Drugi tekoči domači transferi	363.145,28	251.623,41	69,3
C)		INVESTICIJSKI ODHODKI	679.695,21	173.770,62	25,6
a)	420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	679.695,21	173.770,62	25,6
Č)		INVESTICIJSKI TRANSFERI	101.452,70	73.517,83	72,5
a)	431	Inv.transferi pravnim in fizičnim osebam ,ki niso PU	30.752,70	25.294,15	82,3
b)	432	Inv.transferi proračunskim uporabnikom	70.700,00	48.223,68	68,2
RAČUN FINANCIRANJA			rebalans proračuna 2020	realizacija jan.- oktober	indeks real./pror.
A)	500	Domače zadolževanje	0,00	0,00	-
B)	550	Odplačilo domačega dolga	638.612,30	838.364,79	131,3
C)	A-B	NETO ZADOLŽEVANJE	-638.612,30	-838.364,79	131,3

O delu občinskega sveta

Le nekaj dni nas še loči od novega leta, zato se s hvaležnostjo oziramo na prehojeno pot v letu 2020, hkrati pa se že veselimo novih delovnih izzivov v letu 2021.

Tudi zadnja tretjina leta 2020 je v občinski upravi Občine Šentrupert minila delovno. Občinski svetniki so se sestali na dveh sejah, kjer so septembra na 13. redni seji obema kandidatom podali pozitivno mnenje h kandidaturi za ravnatelja OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, sprejeli so Odlok o organizaciji, ustanavljanju in delovanju zaščite in reševanja v obči-

ni Šentrupert ter Odlok o lokalnem turističnem vodenju v občini Šentrupert. Seznanili so se s Poročilom Komisije za prodajo JP Energetika Šentrupert ter sprejeli rebalans proračuna za leto 2020.

Na 14. redni seji so se sešli preko videokonference. V največji meri je bila seja namenjena obravnavi predloga Odloka o proračunu za leto 2021. Poleg tega so občinski svetniki obravnavali še dopolnitev statuta, seznanili so se s predlogom prodaje gradu Kot, potrdili izstop Občine Šentrupert iz galerijske dejavnosti CIK Trebnje, sprejeli sklep o opredelitvi javnega interesa na območju LPC Puščava ter se seznanili z Revizijskim poročilom o poslovanju Občine Šentrupert v letu 2019.

Poleg sej občinskega sveta je občinska uprava kljub omejitvam zaradi ukrepov zaradi koronavirusa na vseh

področjih tekoče izvajala naloge iz svoje pristojnosti.

Čeprav je bilo leto 2020 posebno in drugačno, je bilo za Občino Šentrupert dokaj uspešno. Na občinski upravi se zavedamo, da nas čaka veliko dela tudi v prihodnje. Želimo zadovoljiti potrebam in željam vseh občanov, a na poti do rezultatov je včasih veliko ovir. Kljub temu zremo naprej z optimizmom in se veselimo novih uspehov. Tudi v prihodnje bomo skušali poskrbeti za čim več potreb, ki se kažejo v naši občini.

Spoštovane občanke in občani, s sodelavci občinske uprave vam želimo mirne božične praznike, novo leto pa naj vam prinese veliko dobrega, predvsem pa zdravja in miru.

Anne Marie Valentar,
rektorica občinske uprave

Prodaja Javnega podjetja Energetika d. o. o.

Občinski svet Občine Šentrupert je na 13. redni seji sprejel sklep, s katerim je soglašal s prodajo 100-odstotnega poslovnega deleža v družbi Javno podjetje Energetika Šentrupert d.o.o., Slovenska vas 5, 8232 Šentrupert, ponudniku Eko – toplota energetika d.o.o., Tivolska cesta 48, 1000 Ljubljana, skladno z njegovo zavezujočo ponudbo, za ponujeno ceno v višini 1.001.000,00 evrov.

Uvod v začetek prodaje JP Energetika Šentrupert je bil sklep Občinskega sveta Občine Šentrupert z dne 25. septembra 2019. Občina je začela postopek prodaje JP Energetika Šentrupert d.o.o. po postopku, kot ga narekuje Zakon o javnih financah in Uredba o prodaji in drugih oblikah razpolaganja s finančnim premoženjem države in občin.

Komisija za vodenje postopka prodaje Javnega podjetja Energetika Šentrupert d.o.o., ki jo je imenoval župan, je februarja 2020 začela s pripravljalnimi dejanji za prodajo družbe, v sklopu

katerih je bil izveden pravni pregled družbe, opravljena cenitev družbe, pripravljen informacijski memorandum družbe s ključnimi podatki o poslovanju ter pripravljen posamezni program prodaje družbe.

Na podlagi sklepa Občinskega sveta Občine Šentrupert o potrditvi posameznega programa prodaje z dne 4. maja 2020 je bil oblikovan Poziv za javno zbiranje ponudb v postopku prodaje 100-odstotnega deleža kapitala v družbi Javno podjetje Energetika Šentrupert d.o.o., Slovenska vas 5, 8232 Šentrupert. Vsem izvajalcem,

evidentiranim v evidenci izvajalcev dejavnosti distribucije toplote in drugih energetskega plinov pri Agenciji za energijo, je bilo poslano obvestilo o objavi javnega poziva.

Do roka za oddajo nezavezujočih ponudb, do 22. junija 2020, je Občina Šentrupert prejela ponudbe desetih ponudnikov. Vsi so podali nezavezujočo ponudbo skladno z zahtevami razpisa, zato jim je bila priznana sposobnost za sodelovanje v nadaljnjem postopku prodaje. Po podpisu sporazuma o nerazkrivanju podatkov so ponudniki izvedli skrbni pregled, ►

na podlagi katerega so se podrobneje seznanili s poslovanjem Energetike Šentrupert d.o.o. Skrbni pregled so ponudniki izvajali od 13. do 24. julija 2020.

V sklopu skrbnega pregleda so bili za ponudnike pripravljene na vpogled dokumenti o poslovanju družbe ter na podlagi zastavljenih vprašanj podana dodatna pojasnila glede poslovanja družbe. 10. septembra 2020 je bilo vsem ponudnikom, ki so oddali nezavezujočo ponudbo, poslano vabilo k oddaji zavezujočih ponudb za nakup 100-odstotnega deleža kapitala v družbi Javno podjetje Energetika Šentrupert d.o.o.

Do roka za oddajo zavezujočih ponudb so prispele ponudbe petih po-

nudnikov. Ponudniki so oddali zavezujoče ponudbe s ponudbenimi cenami v razponu od 200.000,00 evrov do 1.001.000,00 evrov. Druga najugodnejša ponudba je bila več kot 15 odstotkov nižja od najugodnejše.

Komisija je ponudbe pregledala in ugotovila, da je najugodnejša ponudba ponudnika Eko-toplota energetika d.o.o., Tivolska cesta 48, 1000 Ljubljana. Navedeni ponudnik v zavezujoči ponudbi ni postavil morebitnih drugih pogojev za nakup družbe.

Ponudbena cena ponudnika Eko-toplota energetika d.o.o. je preseгла ocenjeno vrednost, določeno s Poročilom o oceni vrednosti podjetja JP Energetika Šentrupert d.o.o., ki ga je

pripravila družba P&S Capital d.o.o., Slovenska cesta 56, 1000 Ljubljana.

Občina Šentrupert je tako z izbranim ponudnikom sklenila in podpisala pogodbo o odsvojitvi poslovnega deleža. Strokovno pomoč pri postopku prodaje sta nudila podjetje Bonorum d.o.o. iz Ljubljane in odvetnica Marjana Šnuderl.

Podjetje Eko-toplota energetika d.o.o. je v 100-odstotni lasti družbe Interenergo d.o.o., ki je del skupine Kelag, in na področju obnovljivih virov energije sodi v sam vrh vodilnih energetskih družb v srednji Evropi, zato verjame mo, da bo nekdanje javno podjetje v zasebnih rokah uspešno.

Anne Marie Valentar,
direktorica občinske uprave

Kaj smo naredili v letih 2019 in 2020?

Smo nekje na sredini županskega mandata in to je primeren čas, da potegnemo črto in pogledamo, kaj smo naredili v prvi polovici tega težkega županovanja. Na začetku je vzelo precej mesecev, da smo se znašli, da smo zaznali vse obveznosti in poiskali dokumentacijo, kolikor je je ostalo, odpoved je podalo pet od osmih zaposlenih in sestaviti je bilo treba novo ekipo, precej manjšo. Danes občinska uprava deluje s šestimi redno zaposlenimi.

V tabeli so prikazane – poleg tekočega poslovanja občine – najbolj pomembne aktivnosti, ki so bile urednišene v prvi polovici mandata. Najpomembnejša investicija – tako po znesku kakor po pomembnosti – je zaključek rekonstrukcije državne ceste do središča Šentruperta. Skepsa in dvome je sedaj zamenjalo zadovoljstvo občanov. Večina vas pravi, da je glavna vpadnica v Šentrupert zelo lepo zasnovana in izvedena.

Vsi se dobro zavedamo, da je mreža lokalnih cest v zelo slabem stanju in da so nujne obnove. Kolikor je bilo sredstev, smo jih porabili za obnovo lokalne ceste med Gorenjimi in Dolenjimi Jesenicami, prav tako je urejen most čez potok. Tudi javne poti na Hrastnem in v vasi Zadruga so bile utrjene in asfaltirane. Poplačali smo sodno poravnava za terjatve za gradbene storitve, ki naj bi bile izvedene v preteklosti, in plačali sanacijo plazov na Homu.

Plačali smo zapadle obveznosti za najemnino objekta za predšolsko vzgojo, kje je vrtec Čebelica. Poplačali smo tudi preostale obveznosti od nakupa zemljišč za vrtec, ki so nastale še pred izgradnjo objekta. Vrnili smo več kot 10 let staro varščino družbi ELES d.d. in poplačali vse obveznosti JP Dežela Kozolcev Šentrupert d.o.o. ter družbo zaprli. Treba je še omeniti, da so delno plačane obveznosti do družbe Polfin d.o.o., ki so nastale od prodaje terjatev JP Energetika Šentrupert d.o.o.

Na področju oskrbe s pitno vodo smo obnovili tri vodohrane (Zaloka, Vrh in Ovčak) s pripadajočo opremo in črpalkami. Zgradili in zagnali smo čistilno napravo v vasi Škrljevo, ki je pripravljena za priklop stanovalcev. Sanirali smo mnoge poškodbe, ki so nastale po neurjih.

Občina je odkupila zemljišča, na katerih stoji muzej Dežela Kozolcev, in izvedla nekaj investicij za ohranjanje in vzdrževanje ter izboljšanje videza muzeja, med drugim je nabavila in postavila sanitarni kontejner za obiskovalce s pripadajočo čistilno napravo, uredili smo tudi okolico.

Za konec je treba tudi omeniti odplačevanje velikega dela bančnih kreditov. Občina je plačala preplastitve velikega šolskega športnega igrišča, občinsko upravo smo preselili v

nove prostore na lokacijo Šentrupert 5, kjer smo najprej morali adaptirati prostore in urediti okolico. Zdaj imamo resnično lepo občinsko stavbo. V obeh letih smo naročili tudi zunanjo revizijo za pregled letnega poslovanja občine.

Kaj načrtujemo za leti 2021 in 2022?

Za naslednji dve leti načrtujemo veliko aktivnosti še posebno na področju investicij v komunalno infrastrukturo in v občinsko premoženje:

1. Začela se je izvedba komunalnega opremljanja Obrtne cone Šentrupert za farovškim hribom. Predvidamo, da bodo dela končana do konca pomladi.
2. V pripravi je postopek OPPN za severno obvoznico, in sicer od mostu čez Bistrico pri OČŠ do križišča v začetku vasi Vrh. Po sprejetju OPPN sledijo ureditev projektne dokumentacije, odkup zemljišč in izvedba investicije.
3. Asfaltiranje javne poti, ki teče ob Bistrici, od novega mostu pa do sedanjega asfalta.
4. Naročena je projektna dokumentacija za južno obvoznico od krožišča do priklopa na lokalno cesto Šentrupert–Škrljevo. Ko bo projektna dokumentacija pripravljena, bomo zaprosili lastnike zemljišč za odkup potrebnih zemljišč. Ko bodo zem-

ljišča v lasti občine, se lahko gradnja južne obvoznice začne.

5. Obnovili bomo precej lokalnih cest, in sicer najprej tiste, ki so nujno potrebne obnove.
6. Načrtujemo obnovo in dogradnjo Doma kulture. Naročena je projektna dokumentacija, v začetku naslednjega leta pa načrtujemo prijavo na razpis Ministrstva za kulturo.
7. Urediti želimo Center kulturnih dejavnosti na Veseli Gori, in sicer z obnovo Barbove graščine in ureditvijo prostorov za kulturne in druž-

bene dejavnosti, seveda v povezavi z drugimi spomeniki kulturne dediščine v bližini.

8. Načrtovanje sistema odpadnih voda v celotni občini in priprava za izgradnjo skupnih čistilnih naprav za aglomeracije, ki so bile identificirane s strani pristojnih državnih organov.
9. Obnova sistema oskrbe s pitno vodo. Obnova vrtine v Kamnju in Nebesih, preostalih vodohranov, zamenjava vodnih cevi, kjer so te dotrajane, izgradnja vodovoda v Puščavi do državnih zemljišč.

10. Naročili smo projektno dokumentacijo za opremljenje »Nove soseske Šentrupert« na Farovškem hribu in tudi za »Komunalno opremljanje obrtne cone Prelesje« (na severni strani državne ceste RI-215).

Lahko bi našteali še več projektov, ki jih imamo v mislih, vendar so pri tem pomembne omejitve zagotavljanje pogojev, finančna sredstva in dolgi časovni postopki. Čas bo pokazal, kaj vse se je naredilo in kaj bo ostalo za naprej.

Andrej Martin KOSTELEČ

		2019	ocena do 31.12.2020	Skupaj
PRIHODKI		2,611,976.42	3,529,570.63	6,141,547.05
Tekoče poslovanje (občinska uprava, javni zavodi...)		1,451,930.09	1,451,453.77	2,903,383.86
Rekonstrukcija državne ceste Slovenska Vas - Šentrupert	Investicija	323,431.19	20,849.94	344,281.13
Investicijsko vzdrževanje lokalnih cest in javnih poti	Strošek	156,620.62	140,856.12	297,476.74
Poplačali zapadle najemnine do 31.12.2018	Strošek	32,636.42	131,203.20	163,839.62
Nakup zemljišč za Deželo Kozolcev in investicije	Investicija	90,146.13	43,690.74	133,836.87
Vrnili varščino družbi ELES d.d.	Vračilo varščine	93,819.25	0.00	93,819.25
Sanacija Vodohranov Zaloka, Vrh in Ovčak	Investicija	37,859.79	51,532.65	89,392.44
Poplačali obveznosti za gradbena dela GM Kuselj d.o.	Investicija	87,011.12	0.00	87,011.12
Plačilo terjatev družbi Polfin d.o.o. od leta 2018	Strošek	0.00	83,781.43	83,781.43
Obnova JP 927764 (Hrastno), JP 3969/29 (Zadruga)	Investicija	0.00	71,936.80	71,936.80
Obnova LC 425321 (od Gorenjih Jesenic do Dolenjih Jesenic)	Investicija	0.00	68,925.79	68,925.79
Plačili bančni kredit in druge obveznosti JP Dežela Kozolcev do.o.	Vračilo Kredita	59,633.10	0.00	59,633.10
Placila za obresti	Strošek	35,776.24	19,172.66	54,948.90
Sanacija plazu na Homu in Zabukovju	Investicija	51,897.04	0.00	51,897.04
Čistilna Naprave Škrljevo	Investicija	49,251.00	0.00	49,251.00
Adaptacije in izboljšanje okolice novih občinskih prostorov	Investicija	3,407.81	42,782.85	46,190.66
Plačilo preplastitve velikega šolskega športnega igrišča iz leta 2018	Investicija	0.00	45,509.79	45,509.79
Sanacijska dela po neurjih	Strošek	8,319.21	33,094.38	41,413.59
Nakup zemljišč za vrtec (Saldo) in druga zemljišča	Investicija	17,576.08	16,681.60	34,257.68
Honorarji za Revizije poslovanja občine	Strošek	7,289.50	7,289.50	14,579.00
ODHODKI		2,506,604.59	2,228,761.22	4,735,365.81
POPILAČILO BANČNIH IN DRŽAVNIH KREDITOV	Vračilo kreditov	79,177.31	1,255,505.97	1,334,683.28
ODHODKI + FINANČNI RAČUN	Vse skupaj	2,585,781.90	3,484,267.19	6,070,049.09

Znižujemo skupni občinski dolg!

Obveznosti Občine Šentrupert

Kratkoročne obveznosti iz tekočega poslovanja	Na 31. 12. 2018	Ocena na 31. 12. 2020	Preostanek v %
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	520,462.00	124,351.44	
Kratkoročne obveznosti do proračunskih uporabnikov	153,516.00	44,246.77	
Kratkoročne obveznosti do uporabnikov EKN	31,391.00	0.00	
Skupaj:	705,369.00	168,598.21	
Kratkoročne obveznosti do zaposlenih	18,437.00	19,248.52	
Sejnine	3,683.00	706.00	
Kratkoročne obveznosti za prejete varščine	91,500.00	0.00	
Obveznost za plačilo DDV	6,542.00	1,452.34	
Neplačani prihodki	1,750.00	0.00	
Skupaj ostale obveznosti in PČR:	121,912.00	21,406.86	
Kratkoročne obveznosti iz financiranja	166,240.00	0.00	
Skupaj	993,521.00	190,005.07	19.1%
Dolgoročne obveznosti do bank in države	Na 31.12.2018	Ocena na 31.12.2020	
BKS BANKA (2017)	1,439,857.45	842,733.88	
BKS BANKA (2018)	786,666.55	0.00	
RS MGRT (člen 23) - C2130-16G300135 (2016)	7,681.89	5,761.41	
RS MGRT (člen 23) - C2130 -17G300019 (2017)	80,072.75	62,278.79	
RS MGRT (člen 23) - C2130 - 17G300160 (2017)	1,818.13	1,413.73	
RS MGRT (člen 23) - C2130 - 18G300022 (2018)	32,123.92	28,554.58	
RS MGRT (člen 23) - C2130 - 18G300346 (2018)	50,956.85	45,294.97	
RS MGRT (člen 23) - C2130 - 19G300078 (2019)	0.00	98,492.00	
RS MGRT (člen 23) - C2130 - 20G300434 (2020)	0.00	62,700.64	
Skupaj	2,399,177.54	1,147,230.00	47.8%
Tožba zaradi varščine, odkup terjatev, posojila in obresti - ocena	991,609.56	1,041,600.00	105.0%
Obveznosti po najemni pogodbi za vrtec Čebelica	1,501,920.00	1,072,800.00	71.4%
Skupaj Občina Šentrupert	5,886,228.10	3,451,635.07	58.6%
JP Dežela Kozolcev d.o.o.	46,298.27	0.00	
JP Energetika Šentrupert d.o.o.	1,506,029.00	0.00	
Konsolidiran dolg Občine Šentrupert + javna občinska podjetja	7,438,555.37	3,451,635.07	46.4%

V zadnjih dveh letih smo se na občinski upravi še posebno zavzemali za zniževanje občinskih obveznosti, ki smo jih podedovali v začetku tega županskega mandata. Kar sram nas je bilo, ko smo opazili, da je naša občina na drugem mestu najbolj zadolženih občin v Sloveniji glede na seznam Ministrstva za finance.

Zniževanje občinskega dolga je bila glavna prioriteta zaradi dveh glavnih razlogov. Najprej zaradi ukrepov, ki je Računsko sodišče naložilo občini po revizijskem poročilu, ki je bilo izdano 11. aprila 2019. Na drugi strani pa tudi

zaradi povsem operativnih razlogov, saj je bilo obupno poslovati s takšnim pritiskom dobaviteljev in proračunskih uporabnikov, ki so zahtevali izplačila, do katerih so bili upravičeni, saj je bilo ogromno zapadlih obveznosti.

Na začetku smo se odpovedali vsem stroškom, ki smo se jim lahko, odgovorili smo se investicijam in racionalizirali določene tekoče aktivnosti, za katere smo presodili, da v dani situaciji niso potrebne. Velikokrat smo morali odgovoriti občanom: »Žal nimamo sredstev!« Iz tekočih prilivov smo

počasi poplačevali zapadle obveznosti, tako da smo junija letos prišli na »zelelo vejo« in od takrat občina plačuje tekoče obveznosti na dan zapadlosti.

Odločili smo se za reorganizacijo JP Dežela Kozolcev d.o.o. in zasebnega Zavoda Dežela Kozolcev. Občina je prevzela ustanoviteljske pravice Zavoda Dežela Kozolcev in ga preoblikovala v občinski javni zavod, ki je prevzel muzejsko dejavnost in zadržal minimalno tržno poslovanje. Nato smo začeli odplačevati obveznosti občinskega javnega podjetja, prenesli

osnovna sredstva in zaloge blaga. Ko so bile terjatve in obveznosti počiščene, smo to družbo zaprli in izbrisali iz sodnega registra.

Za Javno podjetje Energetika Šentrupert d.o.o. smo predlagali prodajo 100% lastniškega deleža in po potrditvenem sklepu občinskega sveta smo se lotili prodaje, ki smo jo uspešno zaključili 16. oktobra 2020 s podpisom kupoprodajne pogodbe in prenosom novemu lastniku po prejetju kupnine v višini 1.001.000 evrov. S kupnino smo plačali ravno toliko bančnih dolgoročnih obveznosti. S prodajo JP Energetika Šentrupert d.o.o. smo lahko odpisali bančne obveznosti javnega podjetja in izbrisali poroštva, ki so bremenila občino.

V tem obdobju je občina redno plačevala amortizacijske obroke bančnih

in državnih kreditov, tako da se postopoma te obveznosti zmanjšujejo. V zadnjih dveh letih smo tudi redno plačevali mesečne najemnine za objekt, kjer se izvaja predšolska vzgoja. Prizadevamo si, da bi vrtec predčasno odkupili, saj je objekt nujno potreben rednega vzdrževanja. Po pogodbi bi najemnino namreč morali plačevati še pet let, v tem času pa bo verjetno zelo zastarel.

Delno smo poplačali tudi obveznosti do družbe Polfin d.o.o., vendar približno tretjino občinskih obveznosti predstavlja varščina (840.000 €), ki je občina od te družbe prejela leta 2017. Družba zahteva vračilo varščine z vsemi pripadajočimi dodatki po sodni poti. Menimo, da je bil ta posel nezakonit, zato je Občina Šentrupert vložila kazensko ovadbo zoper druž-

bo in direktorja, zoper bivšega župana in dve nekdanji zaposleni na občinski upravi zaradi suma kaznivega dejanja. Policijska uprava Novo Mesto je potrdila sum in posredovala kazensko ovadbo na državno tožilstvo. Pričakujemo sodni razplet tega postopka, da bomo ugotovili konkretne obveznosti občine Šentrupert v zvezi s tem, po našem mnenju prikritim financiranjem.

Trdno upam, da bomo do konca mandata uspeli poplačati čim več preostalih obveznosti, ki jih je še kar nekaj. Pri tem pa pričakujem tudi podporo in razumevanje občanov. Takšno grenko poslovanje, ko rešujemo finančne zaplete preteklosti, namreč od vseh nas zahteva določena odrekavanja, da se izvlečemo iz tega močvirja, v katerem se je znašla naša občina.

Andrej Martin KOSTELEČ

Aktivnosti na področju okolja in prostora

Občina Šentrupert na področju okolja in prostora aktivno sodeluje pri pripravi prostorskih aktov in pripravlja projektno dokumentacijo za investicije v gospodarsko javno infrastrukturo.

Postopek prvih sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta Občine Šentrupert (ISD OPN), ki obsega celotno območje občine, je v fazi usklajevanja predloga, kjer se občina aktivno pogaja z nosilci urejanja prostora (NUP) pri pridobivanju zadnjih mnenj na predlog ISD OPN. Predviden sprejem ISD OPN je v prvi polovici leta 2021. Občina Šentrupert se zaveda dolgotrajnosti priprave prostorskega akta ISD OPN, na kar je v letošnjem letu pomembno vplivala situacija z virusom COVID-19. Prav tako je treba omeniti, da je postopek v veliki meri odvisen od dela NUP na državni in lokalni ravni. Za razumevanje in strpnost občanov in občank pri pripravi ISD OPN se Občina Šentrupert zahvaljuje.

V oktobru je Občina Šentrupert začela s pripravo petih sprememb in dopolnitev OPN Občine Šentrupert (5SD OPN). Postopek priprave 5SD OPN je namenjen rešitvam glede priložna obvoznice Mirne in varnosti prehodov čez železnico. Pripravljena so izhodišča za pripravo OPN, na podlagi katerih bo župan sprejel sklep o spremembi in dopolnitvi OPN.

OPPN za obvoznico Šentrupert – JV del je v fazi priprave strokovnih podlag s področja upravljanja z vodami. OPPN za kamnolom Zabukovje EUP ZAB 47 – severni del, katerega pripravljavec je zasebni investitor, je v fazi dopolnjenega osnutka in priprave dopolnitev okoljskega poročila. Za ureditev vaškega jedra v Šentrupertu v letu 2021 načrtujemo pripravo OPPN, katerega cilj je določiti celovitost prostorske ureditve jedra Šentruperta in ureditev prometnih povezav na dostopnejše lokacije izven jedra.

Na področju gospodarske javne infrastrukture (GJI) občina pripravlja projektno dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja za južno obvoznico Šentrupert. V prihodnjem letu

bo občina pripravila projektno dokumentacijo za izgradnjo vse potrebne GJI (dostopne in interne ceste, vodovod, fekalna in meteorna kanalizacija, javna razsvetljava, električno omrežje, telekomunikacijsko omrežje) za:

- območje znotraj naselja Šentrupert, ki je namenjeno stanovanjski gradnji in je urejeno z veljavnim OPPN za novo stanovanjsko sosesko (ŠEN-64 SS),
- severni del območja namenjenega za poslovno dejavnost v Prelesju, ki je urejeno z veljavnim OPPN Poslovna cona Prelesje. Priprava projektne dokumentacije za južni del trenutno še ni predvidena.

dr. Martina Lavrič,
višja svetovalka za okolje in prostor

Nove označevalne table

Občina Šentrupert je leta 2020 v sodelovanju z Republiko Slovenijo dokončala obnovo ceste skozi Šentrupert do jedra naselja. V sklopu obnove je država postavila tudi označevalne oz. usmerjevalne table.

Ker se je pokazala potreba po dodatnih tablah, je Občina novembra postavila portal na trgu in tako poskrbela za dodatno prepoznavnost podjetij.

Table je izdelalo podjetje Meblo signalizacija.

Istočasno pa smo po vasi Mali Cirk na pobudo vaščanov postavili označevalne table, ki bodo tako usmerile voznike do določenega naslova. Table je izdelal EKSPERT, Dejan Županc s.p.

Primož Primec, občinska uprava

Praznična razsvetljava po Šentrupertu

Občina Šentrupert je letošnjo zimo poskrbela za praznično osvetlitev kraja z nakupom novih svetlečih snežink, ki smo jih namestili na drogove javne razsvetljave. Osvetljeno drevo in svetlobna zavesa sta nameščena na novih prostorih občinske uprave.

Zavedamo se, da je letošnja osvetlitev bolj skromna, vendar je naša želja, da v prihodnjih letih vsako leto dopolnimo razsvetlitev in tako ustvarimo pravo praznično deželo.

Razsvetljava je iz varčnih LED žarnic. Dobavilo jo je podjetje Unicom d.o.o., Coljava, namestili pa so jih delavci iz podjetja Elektra Gregorič z Mirne, za kar se jim zahvaljujemo.

Primož Primec, občinska uprava

Praznična obdaritev otrok

Občina Šentrupert je tudi letos pripravila praznično obdaritev otrok, ki pa je bila zaradi epidemije nekoliko drugačna. Zahvaljujemo se vsem, ki

so omogočili izvedbo obdaritve, še posebej podjetju Povše Metal d.o.o., ki je doniral 400 šalov in odsevnih travkov. Hvala tudi podjetjema Mizarstvu

Vavtar in GI gradbeni inženiring Zakrajšek, d.o.o. za donaciji.

Občinska uprava

povšemetal

M MIZARSTVO
VAVTAR

GI gi gradbeni inženiring
zakrajšek d.o.o.

COVID-19 – 2. val epidemije

Vlada je na dopisni seji 18. oktobra 2020 na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih izdala Odlok o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na območju celotne države.

V Sloveniji smo se tako soočili z drugim valom epidemije nalezljive bolezni COVID-19. Takoj po razglasitvi epidemije je bil sklican občinski štab civilne zaščite v sestavi: poveljnik Primož Primec, namestnik poveljnika Štefan Prijatelj in člani Janez Žibert (OZRK Trebnje), Marko Tršinar (PGD Sveti Rok), Peter Pavlin (PGD Šentrupert), Gregor Škoporc (PGD Sveti Rok) in Nataša Zidar (ZD Trebnje).

Občinski štab je ocenil, da razmere ne zahtevajo dodatnih aktivnosti samega štaba, ampak občina v dovoljšni

meri izpolnjuje zahteve organov pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči v času razglašene epidemije v Občini Šentrupert.

Dvakrat smo izdali letak s splošnimi informacijami in obvestilom za občane občine Šentrupert. Novice in informacije redno objavljamo na spletni strani občine in na FB strani. Redno smo v kontaktu z OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert in ZPKZ Dob ter ostalimi ustanovami, ki pokrivajo delovanje v naši občini. Prav tako vsakodnevno pošiljamo poročilo o aktivnostih na

URSZR – Izpostava Novo mesto.

Podjetja, gostince in sorodne subjekte smo redno obveščali o ukrepih, ki so vezane na njihovo dejavnost.

Občanske in občane še enkrat pozivam, da nosite masko, vzdržujete medsebojno razdaljo, si redno umivate in razkužujete roke ter prezračujete prostore, v katerih se zadržujete. Če je le možno, delajte od doma. Namestite si aplikacijo #OstaniZdrav. ➤

Nošenje zaščitne maske

Razdalja 2 m

Redno umivanje in razkuževanje rok

Vključena aplikacija #OstaniZdrav

Klicni center za informacije o novem koronavirusu: 080 1404

STANJE OKUŽB V OBČINI ŠENTRUPERT:

Od 4. marca 2020 do vključno 3. decembra 2020 je bilo v občini Šentrupert 105 primerov okužbe covid-19. To znaša 3,537 % prebivalstva (2969 prebivalcev). Statistično je to 3536,6 potrjenih primerov na 100.000 prebivalcev.

Številke se dnevno spreminjajo, spremljate jih lahko na povezavi: <https://covid-19.sledilnik.org>

Če potrebujete kakršno koli pomoč, se lahko obrnete na:

- župan Občine Šentrupert: Andrej Martin Kostelec: 041 316 805, elektronska pošta: andrej.kostelec@sentrupert.si
- poveljnik štaba civilne zaščite Občine Šentrupert: Primož Primec: 040 839 004, elektronska pošta: primoz.primec@sentrupert.si

Če potrebujete zaščitno opremo (maske), nas, prosim, kontaktirajte.

Primož Primec, poveljnik štaba civilne zaščite Občine Šentrupert

Ob smrti prvega častnega Šentruperčana Jožeta Freliha

“Kljub vsem preizkušnjam imam življenje rad”

Ko je to jesen odpadalo listje z dreves, nas je zapustil tudi Jože Frelih. Izjemni 92-letni Šentruperčan, ki ga je brez dvoma poznal vsak sokrajan. Bil je prvi častni občan in osebnost Rastoče knjige Občine Šentrupert, uspešen podjetnik, priznani vinogradnik in kletar, ambasador cvička, oče dolenjske penine, predvsem pa s srcem predan Šentruperčan, ki je svojemu ljubemu kraju ostal zvest vse življenje.

Ob svojem 90. rojstnem dnevu je v pogovoru z Jožetom Uhanom za ta časopis dejal: “Nekaj sem v življenju naredil, veliko pa je še ostalo. Kljub vsem preizkušnjam imam življenje

rad. Vesel sem, da sem v življenju imel ob sebi ljudi, ki so me razumeli ter znali in zmogli uresničiti marsikatero mojo zamisel.”

Ker so njegove uresničene zamisli močno zaznamovale Šentrupert, je prav, da se mu poklonimo tudi z zapisom v tem časopisu, ki je nastal kot izbor misli župana Andreja Martina Kostelca, Jožeta Zupana in Franca Bartolja ter delčkov pogovora Jožeta Freliha z Jožetom Uhanom iz leta 2018. Dodajam še nekaj nikoli objavljenih misli, ki mi jih je zaupal v nekem dolgem pogovoru pred več kot desetletjem.

Jožetovo otroštvo in ljubezen do Zadrage

Gospod Frelih se je rodil 28. februarja leta 1928. Svojih prvih deset let življenja je opisoval z nostalgijo. To so bila brezskrbna, preprosta in delovna leta, ki so za vedno zaznamovala njegovo življenje. Med izobraževanjem v šentruperski osnovni šoli mu je oče France namreč privzgojil ljubezen do vinograda, vinogradništva in seveda do njegove »gure«, Zadrage. Z očetom je že zelo zgodaj odkrival delo in ljubezen do vinograda, zato je pozneje lahko nadaljeval Frelihovo vinogradniško zgodbo, ki se je začela že z njegovim starim očetom Jožefom. Sledila so težka, s svetovnim vojnim dogajanjem zaznamovana leta. Zaradi njih je že v zgodnji mladosti doživljal številne smrti sorodnikov. Še posebej boleče je bilo zanj prezgodnje slovo od staršev, za očetovo smrt nekaj časa sploh ni vedel. Kot sedemnajstletnik je na pragu svobode v Dachavu izgubil očeta, prezgodaj se je poslovila tudi njegova mama. "Ko smo izjokali mrtve in si za silo opomogli, ni kazalo drugega, kot da poprimemo za delo in gremo naprej," je te čase opisoval Jože Frelih. Gimnazijska leta je preživel v Ljubljani, nato pa je ob delu študiral živilsko tehnologijo v Ljubljani in si pridobil diplomu iz kletarstva.

Vinogradnik in vinar z dušo

Sčasoma je Jože Frelih postal avtoriteta na področju vinogradništva, ne samo v Šentrupertu in na Dolenjskem, ampak tudi širše po Sloveniji in celo tujini.

Leta 1972 je bil eden od ustanovnih članov takratnega Društva vinogradnikov Dolenjske, junija istega leta je postal tudi član takratnega upravnega odbora in predsednik podružnice Šentrupert, kasneje pa ustanovni član Društva vinogradnikov Šentrupert, katerega član je bil ves čas. Zave-

dal se je, da le z izobraževanjem lahko povzdigne dolenjska vina kot enakovredna drugim pokrajinam. Več let je tako nesebično pomagal mladim vinogradnikom z nasveti, kako odpravljati napake pri mladem vinu.

"Jože Frelih je bil vinogradnik in vinar z dušo in srcem, bil je med očeti našega cvička", je v govoru na Jožetovem pogrebu povedal župan Andrej Martin Kostelec. Franc Bartolj pa dodaja, da je šentrupersko vinogradniško društvo izgubilo svojega mentorja, učitelja in svetovalca, ki je nesebično spodbujal k izobraževanju, uvajanju novosti in trudu za večjo kakovost vina: "V šentruperskem vinogradniškem društvu je bil ves čas zelo spoštovan član. Njegova ljubezen do trte pa je bila nalezljiva in zato je tudi njegova zasluga, da je Šentrupert ostal obdan z vinogradi," je še dodal gospod Bartolj.

Šentruperska vina so po njegovi zaslugi kakovostnejša

Njegovo bogato znanje o vinogradništvu in kletarjenju je prišlo do izraza pri delu v Zadrugi. Nešteto krat sem ga videla, kako je peš, z rokama na hrbtu, pešočil v vinograd, ko se je tja odpravil z avtomobilom, je s hupanjem pozdravljajl mimoidoče. Jože Frelih je bil izredno ponosen, da se v Hiši vina Frelih pridelujejo vrhunska vina. Njihov cviček od Fare in penina Kappelman ter druge penine so postali zaščitni znak Šentruperta. To dokazujejo številna priznanja doma in v tujini. Z mednarodnih ocenjevanj se je Hiša vina Frelih vračala z bronastimi

in zlatimi medaljami ter visokimi priporočili sodniškega zbora, ki so v ponos družini Frelih in Šentrupercanom.

Pravkar se spominjamo petstoletnice posvetitve cerkve svetega Ruperta, profesor Zupan pa je zapisal, da ni nihče tako domiselno in trajno zaznamoval 500-letnice konca gradnje 1997. leta kot prav Jože Frelih. V lepo steklenico z motivom cerkve sv. Ruperta je zapostavljeni cviček - cviček od fare - pripeljal do mednarodnega ugleda. "Kdo danes ne pozna "Cvička od fare" z znamenito celostno podobo zvonika cerkve Sv. Ruperta na etiketi? Ali penine svetovne kakovosti Kappelman?" njegov uspeh na tem področju z retoričnim vprašanjem povzema tudi župan Andrej Martin Kostelec. ➤

Zveza društev vinogradnikov Dolenjske mu je leta 2012 za promocijo cvička dodelila častni naziv Ambasador cvička. Častni naziv mu je veliko pomenil in je bi nanj zelo ponosen, še posebej ob srečanjih Cvičkovega dvora v okviru današnje Zveze društev vinogradnikov Dolenjske.

Delo v Dani in Plasti

Ko je prevzemal dejavnosti kmetovanja in vinogradništva, so bili pogoji delovanja veliko težji kot danes, tudi finančno manj zanimivi. Zato se je kot mlad izobraženec zaposlil v takratni Dani. Postal je tehnični vodja. Na tem mestu se je kmalu pokazalo njegovo ambiciozno in razvojno razmišljanje, da je treba razširiti proizvodni program in ga obogatiti z novimi izdelki. Iz tistega časa so znane alkoholne pijače hermelika in činar, ki so bile velik hit na trgu v takratni državi. Profesor Zupan se še vedno živo spominja reklame o Rdeči kapici, ki je babici nesla hermeliko. Tudi tako se je Dana močno finančno in razvojno okrepila in postala prepoznavna. Leta 1970 je Dana zapustil in se posvetil novi dejavnosti – predelavi plastičnih mas. Tu se je njegova podjetniška nadarjenost in vztrajnost sprostila do konca. Iz skromne delavnice na domačem dvorišču je kmalu nastala novogradnja na lokaciji v Kamnju. V podjetju Plasta njegovo delo več kot uspešno nadaljujejo. Jožetov vpliv na kraj pa je gotovo zelo močan tudi zato, ker Plasta zaposluje številne domačine.

Predsednik Krajevne skupnosti Šentrupert

»Ne, svojega rodnega kraja, svojega Šentruperta nisem zapustil niti takrat, ko je izgledalo, da kraj nima prihodnosti,« je gospod Frelih dejal v pogovoru z Jožetom Uhanom za ta časopis ob svojem 90. rojstnem dnevu. »Ko je kazalo, da bo Šentrupert izumrl, smo še bolj pljunili v roke. Delali smo z zagonom, z veseljem in z neko lahkoto, vsi predani razvoju Šentruperta in solidarnost je bila samoumevna vrednota. Spomnim se, da smo na sejah takratne krajevne skupnosti vedno pazili, da smo načrtovali in delali na realnih temeljih, vedeli smo, kaj takrat zmoremo in na kakšen način lahko dosežemo cilje in te smo tudi dosegali.«

»Jože Frelih je bil zelo ugleden in spoštovan krajan. Vse življenje je prispeval k boljšim razmeram v Šentrupertu. Po smrti takratnega predsednika Petra Zgonca je na prigovarjanje krajanov prevzel vodenje krajevne skupnosti, ki je spadala med nerazvite v takratni občini Trebnje. V njegovem času so se uspešno modernizirale in obnovile številne lokalne in hribovske krajevne ceste. Poskrbel je za izgradnjo prve vrtine za črpanje vode v Kamnju in s tem za precej izboljšano zanesljivost oskrbe s pitno vodo,« njegovo izjemno delo za kraj povzema župan: »Kot predsednik KS Šentrupert, v kateri ni bilo telefonskih povezav, se je zavzel, da je krajevna skupnost pridobila dokumentacijo za napeljavo telefonskega omrežja po celotnem območju, ki je bilo dokončno zgrajeno do leta 1984.«

Ko pa se je pokazala možnost, da Krajevna Skupnost Šentrupert postane

ne samostojna občina, je idejo ves čas zavzeto podpiral in si prizadeval, da bi se uresničila.

Prvi častni občan občine Šentrupert

Ko sva se z Jožetom Frelihom pogovarjala o njegovem življenju, je svoje misli zbral v povedi: »Pri vsem tem je pomembno le to, ali in kako sem vplival na spremembe in življenje v Šentrupertu.« Da mu je bilo zares iskreno pomembno, da nekaj zapusti Šentrupertu, veje tudi iz misli, ki jo je o sebi povedal pred skoraj četrt stoletja: »Res je, zelo sem navezan na Šentrupert in vse življenje sem hotel dati kraju nekaj več, kot je bilo v miselnosti mnogih; želel sem povečati njegovo ekonomsko moč, vendar večjih premikov nisem mogel narediti.« Vsi vemo, da so te besede preskromne. Vse svoje življenje se je trudil kraju dati nekaj več. Premiki so bili. In vplivali so na življenja mnogih Šentrupertčanov. Tako mu je leta 2009 Občina Šentrupert ob praznovanju občinskega praznika podelila naziv PRVEGA ČASTNEGA OBČANA OBČINE ŠENTRUPERT.

Jožetova zadnja leta življenja

Jožetu je dolga leta ob strani stala žena Justa, o kateri je ljubeče povedal: »Imel sem srečo živeti z izjemno, lahko bi rekel kar karizmatično ženo Justo ... preprosto, širokega razuma in dobrega srca.« Da je bila res takšna, vedo številni Šentrupertčani. »Frelihova hiša je bila vedno na stežaj odprta

za obiskovalce, ki so hodili k Jožetu po nasvete in strokovno pomoč. Kot predsednik krajevne skupnosti je kljub obveznostim v službi in doma vedno razumevajoče prisluhnil krajanom, ki so iskali ali predlagali rešitve za probleme na terenu,” pripoveduje Jože Zupan, njegova misel pa lepo povzema tudi zadnja leta življenja gospoda Freliha: “Tedaj, ko bi se lahko umirili in uživali sadove svojega dela, Vam življenje spet ni prizanašalo. Prezgodaj ste se poslovili od najstarejšega sina Jožeta, prezgodaj je odšla Vaša življenjska sopotnica, gospa Justi, ki je s svojo dobroto prav tako zaznamovala Šentrupert, nazadnje pa Vas je posebej prizadelo, ko ste izgubili še najmlajšega sina Petra. Marsikdo bi klonil, Vi pa ste se do zadnjega spopadali z njim. Živeli ste v neizmerni pozornosti sina Francija in se veselili obiskov svojih najbližjih in le zahrbtna bolezen je pripomogla, da se Vaši najdražji niso mogli posloviti od Vas.”

Gospod Jože Frelih, vsaka jesen vas je nagradila s sadovi dela v Zadrugi. Vaše življenje je ves čas osmišljalo tudi skrb za čim lepšo prihodnost družbe, v kateri ste živeli. Gotovo bo tudi delo v tem vinogradu nagrajeno!

zbrala in uredila Mateja Leban
foto: Franc Pepelnak

Njegova iskrena naklonjenost samostojni občini je odsevala v njegovih besedah, jasna misel in iskrive domislice pa so narisale nasmeha na obrazih tistih, ki jih je nagovoril. Jože Frelih je pustil neizbrisen pečat v vinogradništvu in vinarstvu, gospodarstvu in med ljudmi.

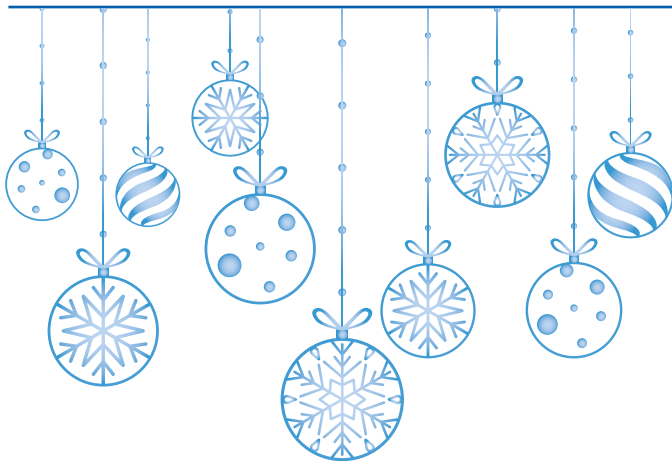
Andrej Martin Kostelec.

Od vsega začetka ste vedeli, da je treba hrepeneti po napredku in ste življenje bogatili z vedno novim znanjem. Spoštovani gospod Jože Frelih, ostali ste legenda. Legende pa ne umirajo - živijo v spominih naslednjih rodov. Tako boste tudi Vi. Zato je bilo že pred leti Vaše ime zapisano med pomembne osebnosti stalne razstave Rastoča knjiga občine Šentrupert.

Jože Zupan

Tudi pri gospodu Jožetu ni moč prezreti tistega značilnega prepleta razuma, čustev in zanosa, ki tako navdušuje in navdihuje.

Jože Uhan

Spoštovani člani Društva upokojencev Šentrupert,

leto 2020 bo zapisano kot posebno leto. Leto, ki nam je marsikaj vzelo, a nenazadnje tudi marsikaj dalo. Vzelo nam je vsa srečanja, tople stiske rok, objeme. Ampak lahko pogledamo tudi z druge strani. Podarjen nam je čas. Čas, ki ga lahko zapolnimo s telefonskimi pogovori ali z voščili, pisanimi na papir. Zato na tak način voščimo tudi Vam.

V letu, ki je pred vrati, vam v prvi vrsti želimo zdravja, razumevanja, potrpežljivosti in misli, ki vas bodo razveseljevale in dajale pozitivne spodbude.

predsednik Peter Pavlin in Upravni odbor DU Šentrupert

IZTEKA SE LETO 2020,
KI GA JE ZAZNAMOVAL KORONAVIRUS.

NAŠE DOŽIVLJANJE ADVENTA, PRIČAKOVANJE
BOŽIČA IN NOVEGA LETA BO ZAGOTOVO
DRUGAČNO, KOT SMO GA BILI VAJENI.
BO PA PRILOŽNOST, DA SKUPAJ PREMAGAMO
EPIDEMIJO COVIOID - 19 IN ZAŽIVIMO ZDRAVO,
KAKOVOSTNO IN SREČNO ŽIVLJENJE.

V TEH DNEH MINEVA 30 LET, ODKAR SMO SE NA
PLEBISCITU ODLOČILI ZA SAMOSTOJNO DRŽAVO
SLOVENIJO. BODIMO PONOSNI NA TO ODLOČITEV.

DOŽIVETE PRAZNIKE.
V LETU 2021 PA OSTANITE ZDRAVI.

NSi ŠENTRUPERT
in poslanec **BLAŽ PAVLIN**

N.Si

Muzej Dežela kozolcev prejemnik prestižnega certifikata

Z veseljem vam sporočamo, da je muzej na prostem Dežela kozolcev prejemnik prestižnega certifikata COME-IN! (Vstopi!) v okviru evropskega programa Interreg Central Europe.

Tako projekt kot priznanje sta namenjena večji dostopnosti malih in srednje velikih muzejev osebam z različnimi vrstami oviranosti.

V našem muzeju si želimo pridobiti še več takšnih projektov, s katerimi bi lahko še dodatno izboljšali dostopnost svoje kulturne dediščine ljudem z različnimi vrstami oviranosti.

Primož Primec, občinska uprava

Dnevi evropske kulturne dediščine

Ob Dnevih evropske kulturne dediščine smo v Deželi kozolcev v soboto, 26. septembra 2020, pripravili poseben dogodek z naslovom Skupaj pobiramo sadove.

Pred sedmimi leti so namreč takratni 90-letniki občine v muzeju sadila sadna drevesa, tokrat pa so starejši od 80 let obirali jabolka. Ob tem so pripovedovali zgodbe, obujali spomine in se družili.

Za malico in topel napitek so poskrbeli Pekarna Bistri-

ca in Mlin Grebenc in San Tropez.

Nabrana jabolka smo v Zavodu Dežela kozolcev s sosedom Premrlom že zmleli, stisnili in pripravili jabolčni sok, ki ga bomo podarili.

Odslej se bo dogodek odvijal vsako leto 26. septembra ob 8. uri. Upamo, da nas bo lahko prihodnje leto še več.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Novo v Deželi kozolcev

Knjiga o župnijski cerkvi v Šentrupertu

V trgovinici Dežele kozolcev je na voljo imenitna nova knjiga z naslovom Župnijska cerkev v Šentrupertu na Dolenskem, ob 500-letnici izgradnje, oprave in posvetitve. Urednik knjige, ki je izšla pri Slovenskem konzervatorskem društvu, je dr. Robert Peskar. Naročite jo lahko na info@dezelakozolcev.si ali po telefonu 040 256 737.

Kraljeve vazice

V Deželi kozolcev so na voljo tudi Kraljeve vazice, ki so nastale ob 100-letnici rojstva Nika Kralja. Skupaj s katalogom, ki je nastal ob razstavi Kraljevi kozolci, so lahko lepo darilo.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

Pogodbena pošta v Deželi kozolcev

Od 4. januarja 2021 bomo imeli v Deželi kozolcev tudi pogodbeno pošto. Tu boste lahko opravili poštno pismenske in paketne storitve ter bančne storitve in storitve NKBM v omejenem obsegu. Delavni čas bomo nekoliko prilagodili, a bo pošta v Šentrupertu ostala. Odrpta bo vse dni v tednu, razen sobote in nedelje ter praznikov. Vabljeni!

December 2020

Letošnji december v Deželi kozolcev bo drugačen, kot bi si želeli. Upamo, da nam bo prihodnje leto bolj naklonjeno za druženje in decembrske dogodke.

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

V prihodnjem letu vam želimo vse lepo in da bi ostali zdravi.

Alenka Stražišar Lamovšek

Pouk v 2. razredu v koronačasu

V 2. razredu se kljub šoli na daljavo trudimo, da smo dobre volje. S pomočjo računalniške tehnologije se vsak teden vidimo in si izmenjamo fotografije dejavnosti, ki jih izvedemo.

V začetku novembra smo imeli kulturni dan, na katerem smo si ogledali gledališko predstavo Zelišča male čarovnice, ki nas je navdihnila, da smo pripravili čajanko za vse člane družine. Nekateri so se potrudili tako zelo, da so nabrali še sveže zdravilne rastline. Sledil je tehniški dan, na katerem so učenci poglobili znanje uporabe računalniških programov word in slikar. Nastale so čudovite digitalne slike.

Sledil je slovenski tradicionalni zajtrk, ob katerem smo spet poudarili pomen lokalno pridelane hrane. Precej drugošolcev je presenetilo s kuharskimi veščinami, saj so se na pobudo razredničarke lotili peke kruha. Po odzivih sodeč jih je peka navdušila, tako da so jo ponovili. Pred I. adventno nedeljo smo na še enem tehniškem dnevu ustvarjali adventne venčke in jelenčke ter tako urili roč-

ne spretnosti. Nastali so res čudoviti izdelki.

Najbolj pa smo se nasmejali ob kolažu fotografij, ki jih je pripravila učiteljica. Pri snovi Rastem in se spreminjam smo opazovali fotografije sošolcev. Prva fotografija je bila iz časa, ko smo bili dojenčki, naslednja iz predšolskega in zadnja iz šolskega obdobja. Nekateri se niso preveč spremenili in smo jih hitro prepoznali, spet drugi si niso več podobni.

V adventnem času nam učiteljica vsako jutro pripravi videoadventni koledar s kakšno poučno pravljico. Na prebrano tematiko določi vrednoto, ki se ji posvečamo ta dan, in nas spodbudi, da opravimo dobro delo. Pri matematični snovi Razvrščanje smo tako pospravili hladilnik in po policah razvrstili živila, pomagali starejšim, očistili čevlje ...

Kljub temu da smo ločeni, se trudimo, da se čutimo povezani. Čim več medsebojne povezanosti želimo v novem letu tudi vam.

drugošolci z razredničarko Martino Gorenc

Donacija namiznih računalnikov

V začetku prazničnega, čarobnega decembra nam je gospa dr. Alma Zavodnik Lamovšek dostavila štiri komplete namiznih računalnikov. Ob obnovi njihove računalniške učilnice nam je računalnike podarila Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

Hvala fakulteti in ga. Almi za idejo in organizacijo. Računalnike bomo ustrezno pripravili in jih podarili družinam, ki jih potrebujejo za poučevanje na daljavo.

ravnatelj Jože Tratar

Tehniški dan – ročne spretnosti

Ker smo prejšnji teden vstopili v adventni čas, smo se učiteljice I. triade odločile, da izvedemo tehniški dan na to temo. Učenci so s svojimi starši v gozdu nabrali različni naravni material (mah, storže, šipek, polžje hišice, bršljan ...), ki so ga nekaj dni sušili. Nato smo učiteljice pripravile navodila za dva izdelka. Iz odpadnega materiala so izdelali jelenčka, nekateri celo jelenovo družino. Drugi izdelek je bil ustvarjanje adventnega venčka. Nastali so res čudoviti izdelki, ki krasijo domove. Tukaj gre tudi zahvala staršem, ki dajejo učencem dober zgled in lepo popotnico.

Katja Kramer Simončič,
učiteljica 3. razreda

LIKOVNI IZDELKI OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert

Likovna naloga: Simetrična in asimetrična kompozicija, avtoportret (6. razred)

Lucija Majcen

Kazimir Hysz

Mateja Bohte

Nina Odlazek

Likovna naloga: Kiparski materiali, obuvalo (7. razred)

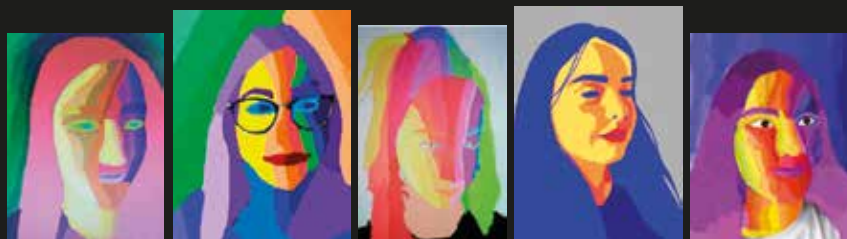
Rok Tratar

Tomi Berk

Ajda Zaletel

Ula Zidar

Likovna naloga: Modulacija ali koloristično slikanje, avtoportret (9. razred)

Ema Kostanjeve

Eva Bartolj

Maja Hlebec

Zarja Berk

Nataša Jaki

Neža Sovinc

Žiga Simončič

Anže Jeršin

Likovna naloga: Likovni motivi, tihožitje (6. razred)

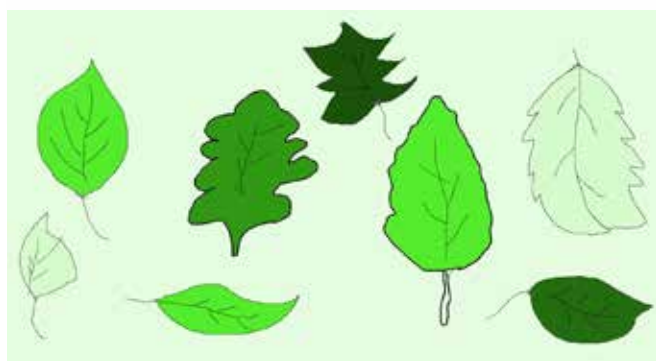
Mentorica: Nataša Himmelreich

Slikanje v računalniškem programu slikar

Četrtošolci so spoznavali računalniško grafiko, in sicer v programu slikar. Izdelali so tihožitje ter izbrali listje ali sadje. Njihova naloga je bila, da izbrani motiv pobarvajo z barvnimi toni ene in iste barve, tako da stopnjujejo barvne odtenke. Nastale so čudovite umetnine, ki jih bomo ob vrnitvi v šolo razstavili na šolskih panojih, da bodo krasile šolske hodnike.

Nataša Dragar, učiteljica 4. razreda

Letošnji tradicionalni slovenski zajtrk v drugačni obliki

Tudi letos smo na šoli, na tretji petek v novembru, 20. novembra 2020, obeležili dan slovenske hrane in spremljajoči Tradicionalni slovenski zajtrk (TSZ). Letos je bil že deseti po vrsti. Njegova izvedba pa je bila zaradi epidemije covid-19 drugačna.

Slogan 10. jubilejnega TSZ je bil »Zajtrk z medom – super dan!«

Za učence smo pripravili slikovno in pisno gradivo, križanke, naloge in jim posredovali izobraževalne posnetke. Učence smo osveščali predvsem o sestavinah tradicionalnega slovenskega zajtrka in o pomenu lokalne, slovenske hrane in rednega zajtrkovanja.

Učence smo pozvali, da kar doma pripravijo tradicionalni zajtrk in ga pojedjo v krogu svoje družine. Učenci 5. a in 5. b razreda pa so bili še posebej ustvarjalni.

Barbara Bec Bekrič

Sedmošolci in zabavna slovenščina na daljavo

Ali ste že slišali za PANGRAM? Poved, v kateri je uporabljena vsaka črka abecede kot v primeru - Šerif bo za domačo vajo spet kuhal žgance.

Sedmošolci so napenjali možgane in dokaz so njihove zanimive povedi.

Ta dr. Ažbe Ščurek sploh frca mnogo zvijač.

Ažbe Berk

Miška je spet zavila za čudežno harfo glasbenice.

Aleš Zupan

Kifeljc pravi, da je smrtni greh, če zažgeš bučo.

Urh Bizjak Gorenc

Žirafa je rižoto z mačkom Pikijem, kravico Liso, kužkom Bobijem, hrčkom Dingom ter srno Šino.

Jasna Omahen

Decembra smo z družino odšli na sankališče, se kepali, odšli na prižig lučk, kjer smo revnemu fantku dali denar in gledali zahod.

Ana Jereb in Karin Košak

Užaljeni vrabček s copati šofira hudega zmaja.

Roman Jaklič

zbrala Janja Jerovšek

Po poteh rimske Emone

Predzadnji petek v novembru smo imeli učenci 7. razreda z učiteljico zgodovine in geografije zanimiv tehniški dan. Spoznavali smo staro Ljubljano po imenu Emona. Kljub temu da je delo potekalo na daljavo, smo se vseeno zabavali in naučili veliko novega.

Najprej smo si ogledali kratek film, v katerem smo izvedeli več o rimski dobi. S pomočjo gradiva, ki so nam ga pripravile učiteljice, smo rešili delovne liste na temo Emone. Spoznali smo rimsko Emono: urejenost mesta in življenje meščanov, se urili v različnih likovnih tehnikah in upodobitvah (mozaik, relief, lepljenka, portret ...), spoznavali rimske številke, spoznavali potrebo po varovanju kulturne dediščine, prehranjevanje ... Ugotovili smo, da je bila Emona v tistem času zelo napredno mesto.

Spoznali smo mesto, kulturo, umetnost in rimski vsakdanjik. Mesto je imelo obliko pravokotnika s stranicama 430 in 540 metrov. Obdajalo ga je obzidje, v katerem so bila štiri utrjena glavna mestna vrata in vsaj 26 obrambnih stolpov. Okrog obzidja je bil vodni jarek. Mesto je imelo ravne ceste in osrednji trg Forum. Voda je bila speljana po ceveh, odplake pa v reko Ljubljanico po kloakah. V pritličju stavbe so bile trgovine. Emona je imela od 4000 do 6000 prebivalcev.

Izum, ki se imenuje beton, je Rimljanom omogočil zidavo ogromnih zgradb. V Emoni so bili stebri, oboki, kupole in loki. Bogati prebivalci rimskih mest so živeli v urejenih predelih mesta v hišah, imenovanih domus. V revnih predelih mesta so revnejši prebivalci živeli v insulah.

Ko smo rešili delovni list na temo kultura in umetnost, smo morali narediti osebno izkaznico Emonca. Pri nalogi smo iskali rešitve na spletu in v filmu. Artefakti v Emonci so bili žara, oljenka, miljnik in amfora.

Zadnja tema na delovnem listu pa je bila rimski vsakdanjik. Pretvoriti smo morali arabske številke v rimske in obratno. Slovenski arhitekt Jože Plečnik je obnovil južno emonsko obzidje, ki je nekoč obdajalo Emono.

Naučili pa smo se tudi, da so imeli Rimljani precej drugačen jedilnik, saj še niso poznali krompirja, buč, sladkega krompirja, paradižnika, fižola, koruze, oreščkov, ananasa, kakava ...

Za konec in za zabavni del smo se lahko oblekli v Emonce. Opogumila sta se dva učenca, Rok in Ažbe.

Ana Jereb in Karin Košak, učenki 7. razreda

Izdelava prazničnih okraskov

3. decembra je bil tehniški dan. V jutranjih urah, zbujejni na snežno pravljčni dan, so učenci začeli izdelovati izdelke. Letos drugače, z navodili, podanimi preko računalnikov na svojih domovih, vendar z enako veliko vneme in dobre volje kakor prejšnja leta v šoli. Božični sejem se nam je izmuznil, zato je bila rdeča nit izdelkov prav božič. Mladi izdelovalci so s svojimi spretnimi prsti skupaj z družinskimi člani ustvarjali zvezde iz vejic, obeske za božična drevesa, okraševali smrečice iz stožca, pletli šale na prste in celo pekli slatno smrečico.

Izvajalki tega posebnega dne sva prepričani, da smo se vsi skupaj zabavali in sprostiti ter tako pogumno vstopili v december, mesec, poln toplote in prijetnih misli, ki jih podarimo drug drugemu. Z željo in prepričanjem v svetlo prihodnost s tako ustvarjalnimi učenci vas pozdravlja in dodajava nekaj fotografij.

Barbara Šnuderl in Helena Sitar

Začetek katehetskega – veroučnega leta in prvo sv. obhajilo

Uradno smo začeli z veroučnim letom 12. septembra s sv. mašo, pri kateri so sodelovali veroučenci. A to veselje ni trajalo dolgo.

V soboto pred začetkom veroučnega leta smo z animatorji pripravili za prvoobhajance kratke enodnevne duhovne vaje, na katerih so se pripravili za njihovo prvo sposed. Seveda bi to moralo biti že maja, a vemo, da nam je to preprečila epidemija.

21 prvoobhajancev je pristopilo k sv. obhajilu 27. septembra in tako prejelo Jezusa v svoja srca. Preko devetdnevnice so otroci vstopili v čudoviti dan prvega obhajila. Dan je bil lep tudi zaradi velikega pričakovanja, strahu in prizadevanj staršev.

Toda epidemija po Sloveniji se je vztrajno širila in kot so se zapirale razne ustanove, sta se prekinila tudi verouk in sv. maša. Mašo in verouk sedaj lahko spremljate preko FB – Župnija Šentrupert. Upajmo, da se to ne bo vleklo predolgo in se bomo navadili živeti brez molitve, obiska cerkve, sv. maše, verouka, skratka brez Boga.

500-letnica posvetitve cerkve

Naša župnija je praznovala zelo visok jubilej. Če bi hoteli prižgati toliko svečk in jih dati na torto, bi bil to pravi kres. 14. oktobra bi namreč morali praznovati 500-letnico posvetitve cerkve. Zakaj sem napisal bi morali? Ker nam je zaradi virusa vse padlo v vodo. Izšla je knjiga dr. Roberta Peskarja Župnijska cerkev v Šentrupertu na Dolenjskem. Načrtovali smo predstavitev knjige, a zaradi prepovedi ob epidemiji to izpustili, prav tako koncert srednjeveške glasbe in osrednjo slovesnost, ki bi bila na nedeljo in bi bil med nami beograjski nadškof mag. Stanislav Hočevar. Ob tej priložnosti bi blagoslovili tudi obnovljene veroučne učilnice. Morda nam bo vse to uspelo spomladi. Nekaj nam je pa vseeno uspelo. Odprli smo razstavo

naših dragocenosti in imeli novinarsko konferenco s pomočjo Petre Krnc Laznik in tako vsaj malo obvestili javnost, da se v Šentrupertu dogajajo velike stvari.

Miklavževanje

Zaradi epidemije sv. Miklavž ni smel zbrati okoli sebe velikega števila otrok. Bal se je pripeljati tudi angele in hudiče, prišel je sam in sprejemal otroke posamično. Darila je prinesel za vse in veselje je bilo tudi letos enako. Mali otroci so bili morda še bolj veseli, ker se jim ni bilo treba bati parkeljnov. Sv. Miklavž je imel s seboj samo tisto zlato knjigo, v kateri so napisana naša dobra dela. Obljubil pa je, da drugo leto pride z njim ves nebeški zbor angelov in seveda tudi hudičev.

Obnove

Na Okrogu se obnove cerkve sv. Barbare bliža koncu. Manjkajo le še stoli. Zaradi del v cerkvi se je na glavnem oltarju nabralo ogromno prahu, ki ga bo mojster poskušal strokovno odstraniti, tako bo tudi glavni oltar zasijal v vsej lepoti.

Na sam god sv. Barbare, čeprav je bilo vse zasneženo, sva jo z g. Marijanom Bartoljem obiskala in se ji zahvalila za vse milosti, ki nam jih deli. Še posebej nas je varovala ob obnovi, da je vse potekalo brez nezgod in po načrtih.

V poletnem in jesenskem obdobju smo prenovili tudi kapelica v Šentrupertu, kapelico v Škrljevem in križ na pokopališču. Hvala vsem, ki ste opazili, kar je treba obnoviti in da tudi tako izražamo svojo vero in zaupanje v Boga. Seveda je potrebna ob tem tudi kakšna odpoved, seči je treba v žep in prispevati denar. Dragi dobrotniki, hvala vam! In naj vam Bog povrne za vašo dobroto. Verjemite, če že jaz cenim to vašo gesto dobrote, koliko bolj to ceni Bog. Hvala!

Jaka Trček

POSLOVILI SO SE ...

- Anton Škarja
- Martin Slapšak
- Alojz Rozman
- Franc Kolenc
- Josip Frelih
- Ivana Rugelj
- Stanislav Zidar
- Jožefa Jankovič – doma iz Hrastovice, pokopana v Šentrupertu
- Janez Papež – doma iz Hrastovice, pokopan v Šentrupertu

Od vasi do vasi

O morju in bazenu v Kamnju

Kamnje je razloženo naselje na severnem delu Mirnske doline ter severno od Šentruperta na kamnitem kraškem svetu. Vas je zelo razgibana: »Veš ta Kamenška vas, sej videš, kakšna je. Sej je nej nikjer,« se strinja sogovornica. Za začetek 20. stoletja Ivan Steklasa navaja, da je vas štela 135 Kamenčanov, Krajevni leksikon Slovenije za leto 1971 postreže s precej manjšim številom – 94. Statistični urad v letu 2020 navaja podobno število, in sicer 96, od tega 48 moških in prav toliko žensk.

Del Kamnja na severu je zaselek Škovcevec in istoimenska vinska gorica. Za Škovcem je globoka kraška kotlina Dolina, nad njo grič Mrdov. Sredi Kamnja je dolina Vejar, ki se nadaljuje v sotesko Globoko na vzhodu; na jugu pa so polja in travniki ob potoku Bistrica, beremo v Krajevnem leksikonu Slovenije iz leta 1971.

Le malokdo ve, da se v Kamnju skriva naravna vrednota državnega pomena. T. i. Jama nad Šentrupertom je primer nekdanjega kraškega izvira in je od leta 2004 uvrščena na seznam naravnih vrednot državnega pomena. Prvo pravo raziskavo jame so člani Jamarskega kluba Novo mesto opravili leta 1987, opisuje dr. Jože Uhan.

Naravnih čudes je še več. V vasi lahko najdemo fosile, ki pričajo o tem, da je bilo nekoč tu Panonsko morje. Le to je širše območje današnje Dolenjske preplavljalo pred približno 15 milijoni let. V laporjih, ki so se usedli v takratnem morju, najdemo številne različne fosile; najštevilnejši so ostanki mehkužcev, polžev in školjk. To so lupine, polžje hišice ter kamena jedra, ki so se ohranili do danes. Prof. dr. Vasja Mikuž pojasnjuje, da je zanimivo najdišče kamenih jeder školjk njiva v lasti domačije Kurent. Njiva, katere prst je nastala s preperevanjem spodaj ležečih laporastih apnencev (srednje miocenske starosti – 14 milijonov let), je

po vsakem jesenskem ali spomladanskem oranju polna omenjenih kamenih jeder. Na površje pridejo zaradi preperevanja kamninskega materiala, obilice deževja, ki material spere na površje, in rednega obdelovanja prsti. T. i. Kamenška školjka v bistvu ni školjka, ampak le ohranjeno njeno kameno jedro. To je notranji odtis hišice ali lupine organizma. Odtisa lupin sta navadno skupaj in dajeta videz srca. Okoli te školjke so se spletale najrazličnejše bajke, ki so školjki pripisovale magično moč, saj so jo imeli za okamnena srca čarovnic.

Eno izmed teh pripovedujeta Ivan in Medeja Kurent: »Kamenška školjka je dokaz, da je bilo nekoč na tem območju Panonsko morje, vasica Kamnje pa je bila nekdanj na tem morju zelo majhen otok, kajti le streljaj nižje je danes nahajališče fosilov. Ta majhen otok pa je bil verjetno zelo obsijan s soncem, tu so se morske dekllice sončile, skakale in čofotale v morju. Ko je Panonsko morje odšlo, so njihova srca okamnena in nastale so školjke srčanke, ki pa imajo magično moč, saj so ljudje mislili, da so to okamnena srca čarovnic.«

Sogovorniki so si enotni, da se Kamnje imenuje po kamenju, ki ga je res obilo. Starejši pripovedujejo, da naj bi kamen za šentrupertske cerkev lomili ravno v Kamnju. Steklasa sicer opisuje

je »mehek peščenec, ki se lomi v bližini«, vendar točne lokacije ne navaja.

Verjetno pa ime vasi izhaja iz nemškega imena kraja Kamnje – Stain. Historična topografija Kranjske do leta 1500 nam posreduje podatke, da je naselje z imenom Stain označeno na starih kartah. Drugo poimenovanje pa je bilo Stainpach. Pred leti, ko smo se člani uredniškega odbora glasila Šentrupert dogovarjali za rubriko Od vasi do vasi, je dr. Jože Uhan v povezavi z imenom Kamnje podal zanimivo in logično razlago imena dela Šentruperta – Poštaje. Ta verjetno izhaja iz zveze Podkamnje, saj se v bistvu nahaja pod vasjo Kamnje. Delno ponemčena beseda se sliši Podštajn, danes v rabi Poštaje.

V spominu starejših vaščanov je, da je vas veljala za revno. Domačinka pripoveduje zanimivo anekdoto o tem, zakaj spada Lamovškova, po domače Pangretova domačija, pod Šentrupert in ne pod Kamnje: »Od Cirila star oče je tukaj kupil. To je bilo menda Klinčkov, so rekli, iz Šentruperta. Pa je rekel, da ne bo pr kamenških beračih, zato je v Šentrupertu.« Prebivalstvo se je ukvarjalo predvsem z živinorejo, gospodarska poslopja so bila še v začetku 70. let pretežno krita s slamo.

Med zanimivejšimi elementi kulturne krajine so bili vse do prihoda vodovo-

Notranjost Cjanovega mlina v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri. Vir: <<https://www.tms.si>>

da studenci. Znan je bil Breški studenec. Sogovornica se spominja, da so ga ribali vsak teden, da je bila voda čista. Malo nižje od studenca je bilo korito, kjer so napajali živino. Studenec je bil tudi pod Janezkovim, blizu potoka Globoščica, ter Petelinov studenec blizu Koščakovih. Slednji je presahnil, ko so naredili vrtino za vodo, ki danes napaja Šentrupert. Pozimi so hodili cunje prat na Petelinov studenec, saj je bila voda toplejša kot drugje. »Pozimi je bila tu gorka voda. Tako da so pozimi hodili čreva prat na Petelinovna.«

Skozi vas tečeta dva potoka, in sicer potok Globoščica, ki je med letoma 1941 in 1960 poganjal Ravnikarjev mlin, ter potok Bistrica oziroma Derečinka. V spodnjem ravninskem toku se Bistrica nekoliko višje od Možinovitih namreč razcepi na dva dela. Glavni potok teče po svoji strugi do Šentruperta, vzporedno teče Derečinka. Umetno izkopen manjši kanal – mlinščica – je poganjala Antonov mlin. Zadnji lastnik in mlinar je bil Vinko Ruperčič, zato so mlinu rekli tudi Ruperčičev mlin ali Cjanov, po hišnem imenu. Po izročilu naj bi bil mlin iz leta 1884, z mletjem pa je prenehal leta 1974. Mlin na tri pare kamnov in stope je deloval podnevi in ponoči, tudi ob nedeljah. Konec 20. stoletja so ga v celoti prestavili v Tehniški muzej Slovenije v Bistru pri Vrhniki, kjer deluje še danes.

Kljub temu, da je bila domačija Grčarjevih ob Derečinki, pa je njihov mlin poganjala elektrika. Naredili so ga takoj po 2. svetovni vojni. Med vojno, leta 1943, so namreč Italijani v Šentrupert pripeljali elektriko, vod je šel tudi mimo domačije Grčarjevih. Ker je bil dovolj močan, so nanj takoj po vojni priklopili dograjeni mlin. Mlin, ki je bil na kamen, je bil verjetno med prvimi v okolici na elektriko, vendar pa so žito mleli le za lastne potrebe in ne za prodajo ali usluge, se spominja sogovornica.

Poleg večjih kmečkih opravil so družjenje do približno 60. let 20. stoletja predstavljali pušelšanki, to so občasni vinotoči. Starejši vaščani se spominjajo pušelšankov pr Čeh, ki so bili znani

daleč naokoli. Mladina se je tam družila in naučila plesat.

Poleti so se mladi zabavali s kopaanjem v potokih in vaškem bazenu. Bazen v Kamnju je bil prava znamenitost, čeprav je bil njegov prvotni namen akumulacija vode za primer požara. Bazen so v dolini Vejar vaščani postavili pred 2. svetovno vojno, ko je bil predsednik gasilskega društva Jože Breški. »Breški je bil hudo napreden,« ga opisuje sogovornik. Bazen je bil postavljen za požarno varnost, čeprav se sogovorniki ne spominjajo, da bi ga sploh kdaj potrebovali. Da je bil poln vode, je bilo odvisno tudi od predsednika gasilskega društva, kako se je za to zavzemal. Zasluga, da je bil bazen vzdrževan, je šla vaščanom. Potrebno ga je bilo čistiti. Mladina je to rada naredila, da so se kopali v čisti vodi. Vodo je v bazenu zadrževala zaturencica na dveh koncih, na zgornjem za noter, na spodnjem za ven. Okrogel bazen ni imel ravnega dna; rekli so da je viselo. »Velik je bil in globok. Spodaj je bil kar precej globok.« Skopat so se šli poletni predvsem ob sobotah zvečer, ko je bilo vroče, ter ob mlačvi. Takrat so ga zagotovo prej pomili in vanj natočili čisto vodo, pripoveduje sogovornica. »Otroci smo pomagali starejšim ribat. Smo tako ven nosil tisto vodo.« Čistili so vsak teden, še posebej, če je bilo kakšno neurje. Ob bazenu je bila lepa zelena trava, ki so jo redno kosili. Kopali so se tudi odrasli. Tako je bil bazen pomemben prostor družjenja. »Ob nedeljah so pa Šentrupertčani gor prišli. Potem so se pa šprical,« obuja lepe spomine sogovornica. Fantje pa »nismo bili zadovoljni, ker so se hodili Šentrupertčani, pa ni-

Vida Brest okrog leta 1970. Iz spominske knjige Vide Rudolfove. Vir: <<https://museums.eu>>

Tovarna Plasta okrog leta 1991. Verjetno fotografirano iz cerkvenega zvonika. Hrani družina Grčar.

koli nič pomagali,« pove sogovornik. Njegovi opustitvi naj bi botrovalo več dejavnikov. V bazenu se je okoli leta ►

1954 utopila Šentruperčanka, zato se v njem niso več kopali. Menda tudi lastnik zemljišča okoli bazena ni bil zadovoljen z uničevanjem pridelka v bližini, zato naj bi v cevi za vodo nabil klade, da so se razbile. »Ne vem, kaj terega leta je pa tale pol zabil, da ni nič več voda not tekla, potem pa nisimo nič več. Jaz v otroštvu sem se hodil, saj smo vsi. Popoldne smo hitro leteli kedel. Ali pa takole poleti, ko smo zmetaval seno, ko smo bili umazan, ali pa ko smo mlatili. Potem smo se zvečer pa skopat šli kedel.« Verjetno pa je predvsem vodovod pripomogel temu, da je bazen izgubil na veljavi.

Kamnje, kot ga poznamo danes, so skozi več rodov izoblikovali kmetje, obrtniki, mojstri, posebneži, tisti naprednih misli in dejanj. Med njimi je bilo kar nekaj izjemnih oseb iz 20. stoletja, ki so svoj pečat pustile tudi širše. To sta prav gotovo Vida Brest – Majda Peterlin (1925–1985), pesnica, pripovednica in mladinska pisateljica, Levstikova nagrajenka, in Zalka Valas (1908–2006), podpornica kulture in ljubezni do Šentruperta, obe danes del Rastoče knjige Občine Šentrupert. Iz rodbine Grčarjevih so izhajali kar

štirje duhovniki, danes še živeči prof. dr. Marjan Smolik, Janez Gerčar ml. in mag. Franci Petrič. Med najstarejše in pomembne čebelarje v Šentrupertu se je zapisal Jože Ravnikar (1889–1935), ki je skrbel tudi za čebele ravnatelja in čebelarja Aleksandra Lunačka.

Danes se v vasi kar nekaj družin še vedno ukvarja s kmetijstvom. Največja kmetija je pri Janezkovih, kjer se ukvarjajo tudi s turizmom. Že več kot deset let pa Janezkovi zbirajo in hranijo kmečko orodje iz lokalnega okolja, ki predstavlja življenje in predvsem delo kmečkega prebivalstva od sredine 19. pa do sredine 20. stoletja. T. i. Janezkov muzej hrani več kot 200 različnih eksponatov.

Na območju vasi Kamnje je uspešno šentrupertska podjetje Plasta družine Freljih, ki je nastalo leta 1980 iz majhne obrtne delavnice. Uspešno družinsko obrt vodijo tudi Koščakovi; njihovi kotli so poznani širom Slovenije.

Mojca Ramovš

Viri in literatura:

Savnik, Roman, ur. *Krajevni leksikon Slovenije: II. knjiga, jedro osrednje Slovenije in njen*

jugovzhodni del. DZS, Ljubljana 1971; Prebivalci po spolu, občine in naselja, Slovenija, 1. januar 2020. Statistični urad. Dostopno na: < <https://www.stat.si> >. 15.11.2020; Steklasa, Ivan, *Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem*. Samozaložba. Ljubljana 1913; Jantol Weber, Liljana in Mojca Ramovš, *Smo v maln prpelal: Mlini na Jeseniščici in njenih pritokih*. Zavod Rožlin. Dolenje Jesenice 2015; Uhan, Jože, *'Sprehod med naravnimi vrednotami: Jama nad Šentrupertom'*. ŠentRUPERT, Glasilo Občine Šentrupert, jesene 2011. Str. 18-19; Mikuž, Vasja, *Določitev školjčnih kamenih jeder najdenih na njivi kmetije Kurent Kamnje 13, pošta Šentrupert*. NTF, Oddelek za geologijo, Univerza v Ljubljani, Ljubljana 14. 5. 2015; Marin, Marko, *Zgodovinski temelji*. Dostopno na: < www.sentrupert.si >, pregledano 20. junija 2012; Kosi, Miha in drugi. *Historična topografija Kranjske (do leta 1500)*. Elektonska knjiga. Založba ZRC, Ljubljana 2016.

Sogovorniki:

Grčar Anka, roj. 1970, Kamnje; Hribar Geli, roj. 1939, Kamnje; Hribar Janez, roj. 1938, Kamnje; Koščak Milka, roj. 1935, Kamnje; Kurent Ivan, Kamnje; Kurent Medeja, Kamnje; Kurent Stanko, roj. 1935, Kamnje, pokojni; Mali Ana, roj. 1930, nazadnje Radovljica, pokojna; Ramovš Jože, roj. 1960, Kamnje.

Župnijska cerkev v Šentrupertu na Dolenjskem – nova monografija o mali vasi z veliko cerkvijo in izjemno zgodovino

Župnijska cerkev v Šentrupertu na Dolenjskem je ob 500-letnici posvetitve dobila izjemno monografijo. Po besedah pisca predgovora dr. Staneta Grande so avtorji dr. Robert Peskar, dr. Julijana Visočnik in dr. Miha Šimac s to monografijo presegli zaupanje in pričakovanja.

Slovensko konservatorsko društvo je v sodelovanju z župnijo Šentrupert in Občino Šentrupert ter s pomočjo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ministrstva za kulturo in lokalnega gospodarstva izdalo monografijo o župnijski cerkvi v Šentrupertu na Dolenjskem in s tem obeležilo 500-letnico njene posvetitve. Monografija, ki celovito prikazuje njeno zgodovino in umetnostnozgodovinski pomen, je rezultat večletne

ga raziskovalnega dela treh priznanih strokovnjakov: dr. Julijane Visočnik, ki je v monografiji predstavila obdobje od začetkov župnije do 18. stoletja, dr. Mihe Šimaca z rezultati zgodovinske raziskave od 18. stoletja do druge svetovne vojne ter dr. Roberta Peskarja, ki se je poglobljeno posvetil umetnostnemu značaju župnijske cerkve in celotno monografijo tudi uredil. Znanstveno zasnovano in dovolj poljudno napisano monografijo, ki

obsega kar 320 strani, bogati tudi 150 izjemnih fotografij Marka Pršine. Monografijo zaključuje dodatek s prepisi in prevodi štirih zgodovinskih listin, povzetek v angleščini ter obsežen seznam krajšav, virov in literature.

V prvem delu monografije bomo zanimiv zgodovinski pregled od začetkov župnije sv. Ruperta do Terezijanskih in Jožefinskih reform, ki ga je napisala dr. Julijana Visočnik. Že v začetku pisanja se docentka in arhivist-

ka iz Nadškofijskega arhiva Ljubljana na poseben način pokloni domačinu prof. Ivanu Steklasi in njegovi knjigi, ki ji zgodovinarji v zgodovinskem pregledu srednjega veka na tem območju tudi po več kot sto letih lahko »dodajo le kakšno novo drobtinico ali nekatere zgolj malenkostno dopolnijo in mestoma nadgradijo«. Dr. Julijana Visočnik poda tudi pregled podružničnih cerkva in dopolnjen opis duhovnikov, vse od prvega župnika Weriana, omenjenega v znameniti pergamentni listini iz leta 1163, pa do duhovnikov sredine osemnajstega stoletja.

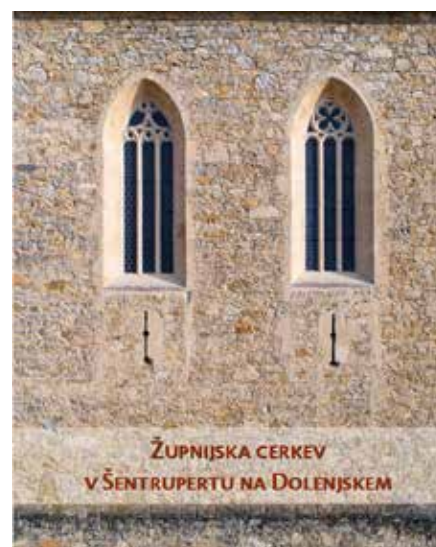
Tu pa zgodovinski pregled v drugem delu monografije nadaljuje dr. Miha Šimac, ki ga poznamo že po njegovi odlični knjigi *Pod cesarskim orlom – Šentrupert na Dolenjskem v času prve svetovne vojne 1914–1918*. Dr. Šimac, docent Katedre za zgodovino Cerkve in patrologijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, svoj prispevek v monografiji začneja z orisom razmer v sredini osemnajstega stoletja, z nastopom Marije Terezije in ukinitvijo tisočletnega oglejskega patriarhata, ko je tudi šentruperska fara do ustanovitve ljubljanske postala podrejena goriški nadškofiji. Dr. Šimac nam odkriva zanimive podrobnosti iz vizitacijskih poročil, kronik in matičnih knjig ter jih spretno prepleta z opisom zgodovinskih razmer obdobja od Marije Terezije do druge svetovne vojne. Z zanimivim pisanjem nas popelje preko posameznih dušnopastirskih obdobji s poudarkom na odnosu do cerkvenega premoženja: od Vincencija Mlakarja do Petra Flajnika in Franca Nahtigala, ki so dve stoletji skrbeli za »dušni blagor faranov« in cerkveno materialno dediščino župnije sv. Ruperta na Dolenjskem.

V srednjem delu monografije se dr. Robert Peskar strokovno poglobljeno posveti stavbni zgodovini cerkve sv. Ruperta, kjer nas od urbanistične zasnove kraja in njegove povezanosti z rodbino Celjskih popelje preko posameznih gradbenih faz današnje cerkvene stavbe, v sklopu katere pa po njegovem mnenju ni ohranjenih nobenih ostankov njene predhodnice. Najprej se posveti zvoniku in prezbitერიju, ki sta po avtorjevem mnenju nastajala sočasno. Sledi opis kasnejše zgrajene nove cerkvene ladje z veličastnimi okni, obočnimi slopi in oboki. Med oboki pa izpostavlja rebrast obok v zakristiji s »praškim in dunajskim karakterjem«. Po mnenju dr. Pe-

skarja gre v tem primeru za »novost pri gradnji obokov v slovenskih deželah, ki obenem odpira zelo zanimivo problematiko razvoja poznogotskih obočnih shem celo v evropskem prostoru«. Dr. Peskar se v monografiji posveti tudi ostankom gotških stenskih poslikav, ki so se ob zadnji veliki prenovi leta 1984 pokazali pod Koželjevo slikarstvo, danes vidni na ladijskem oboku. V nadaljevanju osrednjega dela monografije se avtor posveti tudi vsem dosedanjim obnovam, prezidavam in restavratorskim posegom, potem pa se v zelo berljivem slogu sprehodi po cerkvi in cerkveni zakladnici, ob koncu pa izpostavi še nekaj drugih spomenikov cerkvene umetnosti v Šentrupertu: pokopališko kapelo sv. Križa, Rakovniško znamenje in kapelico sv. Ruperta.

Vas, ki ni nikoli postala trg, se s svojo cerkvijo, po velikosti in lepoti skoraj katedralo, brez zadržkov lahko umešča v srednjeevropski gotski arhitekturni prostor. »Cerkev sv. Ruperta je močno vplivala na razvoj poznogotske arhitekture v tem prostoru, istočasno pa je današnja pojavnost rezultat značilnih kulturnih, gradbenih, gospodarskih in drugih procesov v obravnavanem prostoru skozi stoletja, pri čemer odslikava kulturne pojave širšega srednjeevropskega prostora. Nekatere njene pojavne oblike nakazujejo ali razrešujejo rešitve celo za posamezna, do sedaj nerešena vprašanja v okviru raziskav pomembnejše evropske gotške arhitekture.« je ob izidu monografije dejal dr. Robert Peskar. Šentruperski sakralni spomenik gotške arhitekture se preko te monografije tako spogleduje ne le s Ptujsko Goro, Mariborom in Ljubljano, ampak tudi z Dunajem in Prago, po nekaterih elementih pa celo s francoskim Amiensom in angleškim Worcesterom.

»Sakralna dediščina Šentruperta na Dolenjskem in zgodovina tukajšnje župnije sta izredni ...« je v zaključku monografije zapisal njen urednik, umetnostni zgodovinar dr. Robert Peskar, konservatorski svetnik Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. K temu lahko brez zadržka dodamo, da je izredna tudi monografija o zgodovini te male vasi z veliko cerkvijo, zgrajene v slogu najveličastnejših evropskih gotških katedral. Ugledni zgodovinar dr. Stane Granda je ob monografiji zaznal tudi svojevrsten poklon duhovnim potencialom ljudi, ki so tu živeli in delovali. Monografijo dojema tudi kot nekakšen antipod vsem tistim temnim stranem zgodovine te doline, ki pa še

niso doživele celovite in poglobljene zgodovinske analize. Verjamemo, da smo tudi s to monografijo, ki se s poglavjem dr. Mihe Šimaca časovno konča na pragu 2. svetovne vojne, korak bližje tudi temu cilju.

»Poleg več kot stoletje stare knjige Ivana Steklase je monografija zanesljiv temelj za vse morebitne nadaljnje študije o našem kulturnem in verskem spomeniku, ki močno presega tako občinske kot regionalne okvire,« je ob izidu monografije dejal župan Občine Šentrupert Andrej Martin Kostelec. Šentruperski župnik Jakob Trček pa je prepričan, da je kljub znanstveni zasnovi monografija pripravljena tako, da bo zanimiva in razumljiva tudi manj poučenemu bralcu. Po besedah prof. Jožeta Zupana bi morala nova monografija - podobno kot Steklasova knjiga – najti pot v vsako hišo, do vseh ljudi, ki čutijo s Šentrupertom in občudujejo njegovo dediščino.

joze.uhan@telemach.net
foto: Marko Pršina

110 let v objemu knjig

V letošnjem letu, ko praznujemo 110 let od prve omembe ljudske (splošne) knjižnice v Šentrupertu, smo za vas pripravili publikacijo, ki združuje pregled društvene in kulturne zgodovine Šentruperta v 20. stoletju, razvoja knjižnice od njenih izpričanih začetkov do današnjih dni ter spremnih besed in vtisov naših zvestih bralcev in zagovornikov. Objavili smo jo na naši spletni strani in na spletni strani issui.com.

Še pred kratkim se je zdelo, da se nas ne tiče, da je še nekje zelo daleč. Knjižnice in knjižničarji smo se situaciji hitro prilagodili in uporabnikom ponudili različne možnosti dostopanja do knjižničnega gradiva. Lahko ga naročite po telefonu (07 30 40 475) ali elektronski pošti (sentrupert@tre.sik.si) in ga osebno prevzamete v knjižnici. Če ste večji uporabniki spletnih aplikacij, lahko gradivo naročite preko Moje knjižnice, kjer lahko tudi podaljšate izposojeno gradivo. Preden se odpravite v knjižnico, preverite njen delovni čas, saj se ta v zadnjem času pogosto spreminja (sreda, 15.00–19.00). Veseli bomo vašega obiska. Za dobro počutje vas obiskovalcev in nas knjižničarjev vas prosimo le za upoštevanje navodil Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Knjižnico obiščite, če ste zdravi in si pred vstopom razkužite roke.

Spomnimo še, da med epidemijo zamudnine ne bomo zaračunavali. Vseeno vas prosimo, da gradivo, ki ga imate doma, podaljšate in v primeru, da je vaše gradivo rezervirano, to tudi vrnete.

Člani knjižnice lahko z domačega naslonjača dostopate tudi do oddaljenih knjižničnih storitev, kot so izposoja e-knjig na portalu Biblos, prebiranje dnevnih časopisov in revij iz zbirke PressReader ter brskanje po preostalih e-virih (dLib, Kamra, Tax-Fin-Lex itd.), ki jih knjižnica ponuja. Knjižne vsebine lahko poslušate tudi preko mobilne aplikacije Audibook. Torej: možnosti je precej, le izkoristiti jih moramo.

Patricija Tratar in Irena Palčar

110 LET V OBJEMU KNJIG

Knjižnica Šentrupert
1910-2020

Zaživeli smo v digitalni dobi

Naša življenja so se v letu, ki se počasi poslavlja, spremenila. Naše aktivnosti so se iz učilnic preselile na aplikacije, ki nam omogočajo izobraževanja na daljavo.

Prvi torek v oktobru smo začeli novo študijsko leto Univerze za tretje življenjsko obdobje Trebnje. Ob upoštevanju priporočil NIJZ smo otvori-

tevi izvedli v Hotelu Galaksija Trebnje in Kulturnem domu Mokronog. Število oseb na prireditvi je bilo omejeno, a smo se v živo srečali vsaj z nekateri člani univerze. Konec oktobra pa smo vse aktivnosti preselili na aplikacijo zoom. Tako se s člani univerze vsak teden srečamo na torkovih delavnicah, v polnem teku pa so tudi krožki.

Na daljavo potekajo tudi aktivnosti Večgeneracijskega centra Marelja, Osnovne šole za odrasle, srednješolski programi in tečaji tujih jezikov v okviru projekta Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc 2018-2022. Vabimo vas, da se nam pridružite »on-line«.

Ker pa se zavedamo, da so naše digitalne kompetence različno razvite,

želimo še posebej spodbuditi osebe, ki nimajo zadostnega znanja za uporabo sodobnih tehnologij. Naše svetovalke v svetovalnem središču vam bodo z veseljem pomagale. Skupaj boste poiskali pravi program, v okviru katerega boste usvojili potrebna znanja. Informiranje in svetovanje je za udeležence brezplačno, saj ju sofinancirata Evropski socialni sklad in Republika Slovenija. Več o izobraževalni ponudbi in drugih naših projektih dobite na www.ciktrebnje.si ali nas spremljajte na CIK Facebook strani.

V letu 2021 vam kolektiv CIK Trebnje z direktorico Patricijo Pavlič želi predvsem zdravja, čim več osebnih stikov s svojci in prijatelji ter zadovoljstva.

Tanja Vrčkovnik

Galerijska paleta

V galeriji je živahno, čeprav smo za obiskovalce zaprti.

V zadnjem trenutku pred omejitvami gibanja zaradi epidemije COVID-19 smo organizirali 53. Mednarodni tabor likovnih samorastnikov Trebnje, ki se je začel 3. oktobra skupaj z razstavo Od pešpotnega časa do danes. Na taboru sta v galeriji ustvarjala Slovenca Tomaž Hartman in Darja Štefančič, preko spleta pa so nam pridružili Alexandra Dětinská, Češka republika, Sandrine Lepelletier, Francija, Kikka Nyren, Finska in Joškin Šiljan, Srbija.

Letošnji tabor je bil nekaj posebnega – prvič se je odvijal v jesenskem času, prvič so nekateri umetniki ustvarjali v galeriji, drugi pa so bili prisotni samo s svojimi deli, prvič smo vse sodelujoče umetnike predstavljali na družbenih omrežjih, prvič je potekalo tudi Glasovanje za nagrado GLST. Nagrado strokovnega sveta je letos prejel Tomaž Hartman iz Slovenije, priznanji za likovni deli pa Sandrine Lepelletier iz Francije in Darja Štefančič iz Slovenije. V

glasovanju za nagrado prijateljev GLST pa je največ glasov prejel Carlos Stevenson Moschini – Stephanus iz Brazilije.

Med tednom so se umetnikoma, seveda ob upoštevanju vseh tedaj veljavnih uredb, pridružili mladi in starejši obiskovalci. Med drugimi skupinami so v Trebnje prišli tudi prvošolčki iz Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert, iskali kolo Tomaža Hartmana ter opazovali barve na slikah Darje Štefančič.

Sedaj, ko so vrata galerije zaprta, smo za vas pripravili več filmov in drugega dogajanja na spletni strani www.galerijatrebnje.si, družbenih omrežjih in na youtubu. Va bljeni na obisk!

Andrejka Vabič Nose

Zahvala ob odhodu iz Šentruperta

Leto 2020 si bomo verjetno vsi zapomnili po izjemnih in edinstvenih dogodkih, ki so nas dodobra pretresli. Prisiljeni smo delati po navodilih vodilnih in tako nehote postajamo žrtve sistema.

Žal letos tudi Pošta Slovenije v vaši občini zapira svojo poslovalnico in jo predaja v roke pogodbeniku.

Že nekaj časa se sprašujem, kam drvimo, kam gremo? Zakaj? Iščem smisel. Ne poznam odgovorov. Še "oni" jih ne poznajo. Preveč so zaposleni s svojimi iluzijami imeti,

imeti, imeti ... Lačni so, pa ne vedo česa. Posledice nosimo mi, navadni državljani in pošteni delavci.

Vse to nosimo na svojih ramenih, dokler zmoremo, in na koncu, ko pod težo bremen klecemo, potrebujemo rehabilitacijo, da se znova poberemo.

Ampak gremo naprej, močnejši kot kadar koli. Smo zidaki jutrišnjega dne.

In čeprav v tem trenutku še boli dejstvo, da odhajam, vem, da bom svetu ponudila najboljšo verzijo sebe.

Ker ima v mojem življenju hvaležnost pomembno vlogo, se želim s tem člankom zahvaliti vsem, ki ste kadar koli bili del mojega življenja.

Skupaj smo uspešno krmarili vseh osem let, kolikor mi je bilo zaupano vodenje pošte v Šentrupertu. Veliko čudovitih stvari sem doživela z vami, stvari, ki ostanejo v duši kot dragocen zaklad. Hvala vam za trenutke smeha, sreče, veselja, za preizkušnje in lekcije, ki so me kalile. Hvala za vsa stkana prijateljstva, za vsak podarjen nasmeh. Pogrešala vas bom!

In na koncu naj vam zaželim: ostanite zdravi, bodite srečni in imejte se radi.

Ksenija Poljanc

HVALEŽNI ZA VAŠO ZVESTOBO.

Želimo vam mirne in blagoslovljene božične praznike, v letu 2021 pa predvsem zdravja in osebnega zadovoljstva.

www.kz-trebnje.si · www.facebook.com/kztrebnje

Nov telefon za psihološko podporo ob epidemiji COVID-19: 080 51 00

Na brezplačni telefonski številki 080 51 00 bodo 24 ur na dan, vse dni v tednu strokovno pomoč nudili izkušeni psihologi, psihoterapevti in drugi strokovnjaki s področja duševnega zdravja. S telefonom želijo zagotoviti dostopno podporo ljudem, ki se v času epidemije in z njo povezanih kriznih ukrepov soočajo z različnimi stiskami.

Telefon je namenjen krajšim pogovorom za:

- čustveno podporo pri obvladovanju tesnobe, strahu, jeze in drugih čustvenih stanj ter z njimi povezanih odzivov;
- podporo obolelim in svojcem oseb z boleznijo COVID-19;
- podporo ob izgubi bližnjega zaradi bolezni COVID-19;
- podporo ob soočanju z izgubo zaposlitve, čakanjem na delo ali težavah, povezanih z delom od doma;
- priporočila in podporo pri usklajevanju delovnih obveznosti in družinskega življenja;
- podporo pri soočanju z osebnimi stiskami in s težavami v medosebnih odnosih v času izolacije;

Telefon za psihološko podporo ob epidemiji COVID-19

Ker pogovor daje moč.

080 51 00

24 ur, vsak dan.
Klic je brezplačen.

- podporo pri drugih izzivih, ki jih prinaša trenutna situacija.

To, da se obrnemo po pomoč in delimo svojo stisko, je znak naše moči.

po besedilu NIJZ povzela P. K. L.

OB IZTEKU PRAV POSEBNEGA LETA ŽELIMO VSEM OBČANKAM IN OBČANOM V PRIHAJAJOČEM LETU 2021 PREDVSEM ZDRAVJA IN POZITIVNE ENERGIJE TER USPEŠNEGA MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA IN RAZUMEVANJA, DA BI LE TAKO ZMOGLI NADALJEVATI USPEŠNE IZGODBE HUMANE GASILSKE ORGANIZACIJE, KOT SMO JIH PRED PANDEMIJO.

SREČNO IN USPEŠNO.

GASILSKA ZVEZA TREBNJE S PROSTOVOLJNIMI GASILSKIMI DRUŠTVI

Čatež pod Zaplazom, Dobrnič, Log pri Žužemberku, Lukovek, Mirna, Mokronog, Občine, Ponikve pri Trebnjem, Račje selo, Sela pri Šumberku, Selo pri Mirni, Sveti Križ, Sveti Rok, Šentlovrenc, Šentrupert, Ševnica, Štatenberk, Trebanjski vrh, Trebelno, Trebnje, Velika Loka, Velika Strmica, Veliki Gaber, Volčje Njive, Vrhe, Vrhtrbnje, Zabukovje, Zagorica pri Velikem Gabru

Spoštovani uporabniki in poslovni partnerji!

Želimo vam blagoslovljene božične praznike in srečno 2021.

Tu smo za vas.
Vaša Komunala
Trebnje d.o.o.

*Želimo vam
blagoslovljene božične praznike in
srečno, uspešno in predvsem zdravo novo leto 2021!*

*uredniški odbor glasila Šentrupert,
župan Andrej Martin Kostelec s člani občinskih delovnih teles in
sodelavci občinske uprave*

Šentrupert

Glasilo Občine Šentrupert – Leto: XXII./4, zima 2020 – USTANOVITELJICA: Občina Šentrupert, zanjo Andrej Martin Kostelec – UREDNIŠKI ODBOR: Petra Krnc Laznik, urednica, člani: Janja Jerovšek, Mateja Leban, Mojca Ramovš, Jakob Trček, dr. Jože Uhan – Avtorica naslovne fotografije je Alenka Stražišar Lamovšek – GRAFIČNA PRIPRAVA in TISK: Piktogram d. o. o., Dobrova – Glasilo izhaja štirikrat letno - Naklada: 1050 izvodov – Glasilo je za občane Občine Šentrupert brezplačno.

Prispevke za spomladansko številko časopisa pošljite do četrтка, 4. marca 2021, na e-naslov glasilo@sentrupert.si. Priporočena dolžina je 1500 znakov s presledki vred. Fotografijo dodajte posebej, ne prilepljeno v word, ampak kot priponko vsaj velikosti 1024x***. Pripišite avtorja prispevka in fotografije. Uredništvo si pridržuje pravico od krajsanja in lektoriranja besedil. Anonimnih in ne več aktualnih prispevkov ne bomo objavili. V glasilu objavljeni prispevki izražajo stališče avtorja in ne uredništva.